

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
Katedra českého jazyka

Působení užívání anglicismů na určité věkové kategorie

The effect of the usage of anglicisms on certain age generations

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Pavla Chejnová, Ph.D.

Autorka bakalářské práce: Lenka Lašáková
Výletní 1335, Valašské Meziříčí, 75701
Specializace v pedagogice, ČJ – AJ
Prezenční studium

Praha 2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

Prohlašuji, že odevzdaná elektronická verze bakalářské práce je identická s její tištěnou podobou.

V Praze dne 6. 4. 2011

Lenka Lašáková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Pavle Chejnové, Ph.D. za cenné rady a připomínky, které přispěly k dokončení práce. Poděkování patří také PhDr. Evě Drlíkové, CSc. za vstřícnost a umožnění realizace dotazníkového šetření na Univerzitě třetího věku FF UK. Děkuji také všem, kteří mě při psaní práce podporovali a umožnili mi ji tak dokončit.

Obsah

Obsah	- 1 -
Úvod	- 3 -
1. Slovní zásoba jazyka	- 4 -
1.1 Vývoj slovní zásoby	- 4 -
2. Definice pojmu anglicismus	- 6 -
2.1 Přejímání anglických slov do češtiny	- 6 -
3. Anglicismy v různých stádiích adaptace	- 8 -
3.1 Výslovnostní adaptace	- 9 -
3.2 Adaptace pravopisná	- 10 -
3.3 Adaptace morfologická	- 11 -
3.4 Slovtvorná adaptace	- 13 -
4. Role anglicismů v současném jazyce	- 15 -
5. Vlna anglicismů a reakce uživatelů jazyka	- 17 -
6. Druhy výzkumů	- 18 -
6.1 Kvantitativní výzkum	- 19 -
6.2 Kvalitativní výzkum	- 20 -
6.3 Kvantitativní versus kvalitativní způsob výzkumu	- 21 -
7. Jak anglicismy vnímají lidé určitých věkových generací	- 22 -
7.1 Metodologie	- 22 -
7.2 Vymezení pojetí anglicismů	- 23 -
7.3 První verze dotazníku	- 24 -
7.4 Pilotáž a finální podoba dotazníku	- 26 -
8. Předpoklady dotazníkového šetření	- 29 -
9. Vyhodnocení odpovědí dotazníku	- 31 -
9.1 Vyhodnocení dotazníku - kontrast mezi generací starší a mladší	- 40 -
9.2 Odpovědi na základě úrovně znalosti anglického jazyka a nejvyššího dosaženého vzdělání	- 47 -
Závěr	- 49 -
Použitá literatura	- 50 -
Elektronické zdroje	- 51 -
Resumé	- 53 -

Summary.....	- 53 -
Klíčová slova.....	- 54 -
Seznam příloh.....	- 55 -
Přílohy	- 56 -

Úvod

Téma své bakalářské práce, které zní „Působení užívání anglicismů na určité věkové kategorie“, jsem si zvolila hned ze dvou důvodů. Prvním z nich je možnost propojení znalostí anglického i českého jazyka, oboru, který na Pedagogické fakultě studuji, a také obohacení o nové informace. Druhým důvodem je, že mě téma velice zaujalo a chtěla jsem se této problematice věnovat podrobněji, abych zjistila, jak okolí tuto vlnu anglických přejímek vnímá.

Cílem práce je podat přehled názorů na anglické výrazy a zjistit, jaké postoje k těmto výrazům lidé různých věkových kategorií zaujímají, zdali a do jaké míry jsou jim schopni porozumět. Zaměřím se zejména na rozdíly mezi generací starší a mladší, v závislosti na nejvyšším dosaženém vzdělání a úrovni znalosti anglického jazyka. Práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické.

Teoretická část se zabývá slovní zásobou jazyka a jejím vývojem, popisuje proces přejímání anglických slov do českého jazyka a různá stadia jejich adaptace (výslovnostní, pravopisná, morfologická a slovotvorná). Dále je zde zmíněna role anglicismů v současném jazyce a reakce uživatelů na vlnu přejímání těchto výrazů. Práce pokračuje částí praktickou, která je výsledkem zkonstruovaného dotazníku, s jehož pomocí byl zmapován přístup jednotlivých věkových kategorií k užívání anglicismů. Jeho součástí je i šetření, zda je vybraným anglicismům adresát vůbec schopen porozumět a dokáže-li vyjádřit význam anglického výrazu svými vlastními slovy. Zaměřila jsem se zejména na rovinu lexikální, ale v práci jsou zmíněny i roviny další, například problém výslovnosti těchto výrazů.

Při práci jsem postupovala metodou kvantitativního a kvalitativního výzkumu. Kvantitativní výzkum byl prováděn pomocí vytvořeného dotazníku, který se skládá z uzavřených i otevřených otázek a byl umístěn na internetových stránkách www.vyplnto.cz¹, kvalitativní částí výzkumu byly rozhovory uskutečněné s respondenty různých věkových kategorií. V práci byly zmíněny předpoklady výzkumu a následně vyhodnoceny výsledky jednotlivých šetření doplněné o grafická znázornění, která ukazují postoje k anglicismům napříč generacemi.

---

¹ LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

1. Slovní zásoba jazyka

Slovní zásoba jazyka se skládá z jednotlivých slov a ustálených slovních spojení (*lexémů*), která člověk užívá. Jejich počet není v žádném jazyce přesně zjistitelný, jelikož se neustále mění. Příruční slovník jazyka českého uvádí zhruba 250 000 heslových slov, ale ani tento zdroj není přesný a nezachycuje úplnou bohatost našeho jazyka. Slovní zásoba člověka je samozřejmě mnohem nižší. Aktivní individuální slovník jednotlivce (tj. slova nebo slovní spojení, která člověk aktivně využívá ve svých mluvených a psaných projevech) obsahuje něco mezi 5 000 – 10 000 slov. Je samozřejmé, že se tato čísla liší u každého z nás, záleží na dosaženém vzdělání, četbě, sociálním zařazení i mentálních schopnostech jedince. V případě pasivního slovníku se jedná o slova, u kterých člověk zná význam, ale sám je v běžném projevu (ústním či písemném) aktivně nepoužívá. U středoškolsky vzdělaného člověka představuje tento slovník zhruba 40 000 slov. Centrem slovní zásoby je určité jádro. Tímto termínem nazýváme slova, která jsou užívána nejčastěji a pojmenovávají nejdůležitější skutečnosti běžného života (*matka, dítě, chléb, voda, dům, okno, den, slunce*). Slova patřící do jádra slovní zásoby jsou většinou vývojově nejstaršími a nejstabilnějšími jednotkami v celém slovníku, nejsou v jazyce nejpočetnější, mají však vysokou frekvenci výskytu. Protipólem slovníkového jádra jsou lexikální jednotky stojící na periferii lexikálního systému, jedná se zejména o slova zastarávající.²

Vrstvy celonárodní slovní zásoby je možno rozdělit na lexikon reprezentativního spisovného jazyka a na jeho protiklad, lexikon nespisovných jazykových útvarů nebo útvarů podnářečních. I ve spisovném jazyce se vedle slov neutrálních (bez citového příznaku) vydělují slova s nějakým specifickým příznakem, například slova citově zabarvená. Dále se slovní zásoba vymezuje teritoriálně (*dialektismy*), sociálně (*profesní mluva, slang, argot*), časovou platností (*archaismy, historismy, neologismy*), příznakem expresivnosti a funkčněstylovou příslušností.³

1.1 Vývoj slovní zásoby

Slovní zásoba jazyka se ze dne na den proměňuje, tak jako se kolem nás v běžném životě mění příroda a vyvíjí se společnost. V jazyce vznikají slova nová, která jazyk obohacují, ale slova v jazyce také zanikají, jelikož skutečnosti, které pojmenovávají, se

---

²GREPL, M.; HLADKÁ, Z.; JELÍNEK, M. a kol. *Příruční mluvnice češtiny*. 2. opravené vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. s. 92-93.

³GREPL, M.; HLADKÁ, Z.; JELÍNEK, M. a kol. *Příruční mluvnice češtiny*. 2. opravené vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. s. 93-96.

stávají zastaralými nebo jsou nahrazeny slovy novými. Slovní zásoba jazyka se vyvíjí ze všech jeho složek nejrychleji a nejznatelněji, uživatelé jazyka si povětšinou všímají zejména vzniku slov nových, jelikož jsou nezvyklá a přitáhnou okamžitě pozornost. Zánik slov je poněkud méně nápadný. Růst slovní zásoby je spojen s rozvojem, zejména hospodářským, technickým a vědeckým.

Vývoj slovní zásoby je ovlivňován faktory mimojazykovými, psychickými a jazykovými. Mimojazykové faktory se týkají historických změn ve společnosti a v přírodě. Jedná se o vytrácení slov z jazyka spolu se zánikem jevů. Další důvod pro vznik nových výrazů přichází s rozvojem lidského myšlení a poznání. Proměnlivost citového života si žádá vznik nových prostředků, které by nahradily výrazy zastaralé a zevšednělé. Dlouho užívaná slova se stávají stereotypními a lidé přejímají či hledají slova nová, která by nahradila onu jednotvárnost. K obohacování slovníku o nová pojmenování přispívá i faktor třetí, jazykový. Vývoj lexikálních jednotek je po stránce významové i formální ovlivňován jejich postavením v proměňujícím se jazykovém systému. Většinou ale dochází k prolínání těchto tří (a řady dalších) faktorů.⁴

Slovní zásoba se může rozšiřovat několika různými způsoby. Mluvíme zde o tvoření nových slov, a to odvozováním (derivací), skládáním (kompozicí) a zkracováním (abreviací). Dalšími prostředky jsou významové změny existujících slov, vznik ustálených slovních spojení a přejímání cizích slov, jehož procesu se zde budeme věnovat. Přejímání slov cizojazyčného původu je pramenem pro obohacování slovní zásoby jazyka, který tato nová slova přijímá. Je podmíněno politickými, ekonomickými a kulturními kontakty mezi jazykovými společenstvími. Přejatá slova přicházejí do jazyka vznikem nových skutečností (telefon, raketoplán), pro které v daném jazyce neexistuje výraz, který by jej pojmenoval. Druhým důvodem je označení předmětů a jevů typických jen pro určitý prostor nebo čas (reconquista). Nejčastěji se cizí slova vyskytují v oblasti terminologické (substantivum), což napomáhá mezinárodní srozumitelnosti a porozumění.⁵ Tyto důvody ve svém článku velice pěkně a stručně vystihl Vladimír Mejstřík: „Přejímání cizích slov považujeme dnes za složku procesu internacionalizace slovní zásoby, charakteristickou pro současné jazyky a zajímavou z hlediska sociolingvistického. Nejvýrazněji se projevuje v odborném názvosloví, kde má své oprávnění věcné i jazykové. Někdy je však záležitostí módní, dobovou (zejména v publicistice a v

---

⁴GREPL, M.; HLADKÁ, Z.; JELÍNEK, M. a kol. *Příruční mluvnice češtiny*. 2. opravené vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. s. 96.

⁵GREPL, M.; HLADKÁ, Z.; JELÍNEK, M. a kol. *Příruční mluvnice češtiny*. 2. opravené vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. s. 100.

hovorových projevech za společenské oblasti), jako tomu bylo nedávno s přejímáním slov anglického původu jako *show, hit, evergreen, happening, playboy, beatnik, hippie, beatles, nonstop* (ve spojeních *n. program, kino, jízda*) aj. Obohacením jsou takové výrazy především tam, kde mají terminologický ráz (srov. *kemp, kempink, marketink, hosteska, muzikál, science fiction, beat, big beat, playback, z politiky apartheid*)⁶

„Cizí jazyky byly důležitým pramenem pro obohacování slovní zásoby od nejstarších dob. V různých dobách dominoval vždy ten jazyk, který prostřednictvím svých nositelů působil kulturně nebo politicky jako vzor i jako vnější tlak. Ve středověku byla tímto jazykem především latina (méně řečtina) a pak němčina. Vliv němčiny trval do počátku tohoto století. Latina dnes již nepůsobí vůbec, němčina pak ztratila zcela své postavení ve vztahu k našemu národu a jazyku.“⁷ V 90. letech 20. století začínají do mnoha jazyků pronikat slova anglického původu. Tímto jazykem byl ovlivněn i český jazyk, jehož slovní zásoba byla a stále je zaplavována výrazy anglického jazyka.

2. Definice pojmu anglicismus

Akademický slovník cizích slov definuje pojem anglicismus/anglicizmus⁸ jako „jazykový prvek přejatý z angličtiny do jiného jazyka nebo podle angličtiny v něm vytvořený“.⁹ Příruční slovník jazyka českého vysvětluje tento termín takto: „anglický prvek v jiném jazyce“.¹⁰

Ve všech příručkách se setkáváme s velmi podobnou, téměř totožnou definicí tohoto pojmu. Jedná se tedy o prvek anglického jazyka přejatý do jazyka jiného, v našem případě do českého jazyka.

2.1 Přejímání anglických slov do češtiny

Dynamické změny společenské a ekonomické, rozvoj vědy a techniky, bohatší a rozmanitější kulturní život, potřeba mezinárodní komunikace a další jsou důvodem počátku pronikání zejména anglických výrazů do našeho jazyka.

---

⁶ MEJSTŘÍK, V. Z posledního, 40. sešitu Slovníku spisovného jazyka českého. *Naše řeč* [online]. 1971, 54, 4, [cit. 2011-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5584>>.

⁷ HAUSER, P. *Nauka o slovní zásobě a tvoření slov*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970. str. 21.

⁸ HLAVSA Z.; SEDLÁČEK M. a kol. *Pravidla českého pravopisu: Školní vydání včetně Dodatku*. 2. rozšířené vyd. Praha: Fortuna, 2007. s. 77.

⁹ KRAUS, J. a kol. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1998. str. 52.

¹⁰ HUJER, O.; SMETÁNKA, E. a kol. *Příruční slovník jazyka českého: Kartotéka lexikálního archivu (1911 – 1991)* [online]. [cit. 2011-03-5]. Dostupný z WWW: <<http://bara.ujc.cas.cz/psjc/search.php>>.

S otevřením se světu v 90. letech 20. století je čeština přímo zaplavována novými informacemi a náš slovník novými cizími slovy. Za počátek vlny anglických přejímek do českého jazyka je považován rok 1989. Ruský jazyk po revoluci mizí z českých škol, je nahrazován angličtinou a němčinou.¹¹

O postavení angličtiny po roce 1989 píše Marek Nekula v Encyklopedickém atlasu anglického jazyka: „Postavení angličtiny po r. 1989 kontinuálně sílí i ve školství, a to zvláště od veřejné debaty vedené v r. 2000 a 2001 o roli angličtiny ve vzdělávacím systému. Po r. 1989 byl po negativních zkušenostech s všeobecně povinnou ruštinou zaveden princip svobodné volby cizích jazyků.“¹² Anglický jazyk se tedy dostává jako jeden z volitelných cizích jazyků do školství a podle rámcového vzdělávacího programu závazného od roku 2005/2006 by měl být vyučován jako hlavní cizí jazyk od 3. nebo 7. třídy základních škol. Tímto krokem byla angličtina ustanovena jako hlavní cizí jazyk.¹³

Marek Nekula (2005, str. 263) také podotýká, že čeština není anglicismy obohacována až ve 20. století. Zmiňuje se o K. Kučerovi, který nám připomíná, „výraz *bill* (< *anglicky bill*, „*návrh zákonů*“), kterého užíval již Karel Havlíček Borovský.“¹⁴ V 19. století se v českém jazyce vyskytovala anglická slova jako *manšestr*, ale hlavní příliv nových anglicismů nastal až ve století dvacátém.

Je třeba poznamenat, že ruština měla na náš jazyk vliv jen minimální, a to především v oblasti politické ideologie za doby komunistického režimu. Se záplavou přejímání anglických výrazů (v období komunistickém se jednalo o anglicismy z oblasti hudby, sportu, techniky, vědy a zábavy) do češtiny byl počet ruských slov zanedbatelný. Za prvé nebyla ruština pochopitelně u obyvatel naší země oblíbeným jazykem a za druhé možnosti, které zprostředkovávala, byly nesrovnatelné s lákavostí těch, jež nabízel svět západní. Hlavním zdrojem anglicismů ve 20. století byly a stále jsou knihy a jejich překlady, noviny, masmédiá i přímý styk s lidmi cizího původu, se kterými probíhá komunikace především v angličtině. Dalším odvětvím, které s lidmi manipuluje a má značný podíl na rozšíření anglicismů, je reklama. Právě zde se vyskytují slogany doplněné o nejjeden anglický výraz, i přestože má čeština pro dané slovo své vlastní domácí

---

¹¹ BOZDĚCHOVÁ, I. Vliv angličtiny na češtinu. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 271.

¹² NEKULA, M. Anglicismy v češtině. In VIERICK, W.; VIERICK, K.; RAMISCH, H. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. přel. Nekula, M.; Malá, A. Praha: Lidové noviny, 2005. str. 261.

¹³ NEKULA, M. Anglicismy v češtině. In VIERICK, W.; VIERICK, K.; RAMISCH, H. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. přel. Nekula, M.; Malá, A. Praha: Lidové noviny, 2005. str. 261.

¹⁴ NEKULA, M. Anglicismy v češtině. In VIERICK, W.; VIERICK, K.; RAMISCH, H. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. přel. Nekula, M.; Malá, A. Praha: Lidové noviny, 2005. str. 263.

pojmenování. Příkladem nám mohou být slova, která František Daneš uvádí ve své studii *Situace a celkový stav dnešní češtiny: P. O. Box – poštovní přihrádka, cash – hotové peníze, comeback – návrat, farmář – sedlák, hospodář, statkář*.¹⁵

Hlavními důvody, proč anglicismy pronikají do češtiny, je potřeba pojmenování skutečnosti, pro kterou náš jazyk nemá svůj vlastní výraz, prestiž módních výrazů, potřeba identifikace s určitou skupinou lidí nebo splynutí s určitým způsobem života. Ačkoli se jedná o obohacování slovní zásoby češtiny a často nezbytný proces, názory na anglicismy jsou kontroverzní. Je pravdou, že se v poslední době stále více objevují anglické výrazy, pro které má čeština své vlastní vyjádření, stávají se tedy spíše módou nežli nutností. Angličtina prosakuje do češtiny ve všech oblastech slovní zásoby, zejména se ale jedná o oblast techniky, ve které nás přímo ovládá. Tuto skutečnost nejlépe vystihuje motto, kterým Ivana Bozděchová (1997, str. 271) uvádí svou kapitolu s názvem *Vliv angličtiny na češtinu*: „Neumí česky? My ho naučíme! Máte problémy s implementací češtiny na Vašem osobním počítači a tiskárně? Umožníme Vám to rezidentními ovladači i technickými úpravami zobrazovacích adaptérů.“¹⁶

3. Anglicismy v různých stádiích adaptace

„Anglická slova a morfémy se při převzetí začleňují do české věty, resp. českého textu a přizpůsobují se systému cílového jazyka na rovině zvukové, grafické, tvaroslovné, slovtvorné, syntaktické i významové.“¹⁷ Počešťování anglicismů a jejich adaptace do našeho jazyka je procesem dynamickým a otevřeným, mnohdy se dá předvídat, pokud známe oba jazykové systémy. Přejatá slova tvoří v jazyce vyhraněnou skupinu slov, kterou je nutno do každého jazyka adaptovat, jelikož se od domácí slovní zásoby odlišuje.

Ivana Bozděchová uvádí, že na procesu počešťování anglicismů se podílí více vlivů zároveň. Zmiňuje ty nejdůležitější, mezi které se řadí stáří přejetí, typová vzdálenost výchozího a přejímajícího jazyka, slovtvorné vlastnosti, závažnost lexikálního významu (příslušnost k centru nebo periférii slovní zásoby), jeho ustálenost a podobně.¹⁸ Na podobu adaptace anglicismů má bezpochyby vliv frekvence užívání tohoto přejatého slova

---

¹⁵ DANEŠ, F. *Situace a celkový stav dnešní češtiny*. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 20

¹⁶ BOZDĚCHOVÁ, I. *Vliv angličtiny na češtinu*. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997, str. 271.

¹⁷ NEKULA, M. *Anglicismy v češtině*. In VIERICK, W.; VIERICK, K.; RAMISCH, H. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. přel. Nekula, M.; Malá, A. Praha: Lidové noviny, 2005. str. 267.

¹⁸ BOZDĚCHOVÁ, I. *Vliv angličtiny na češtinu*. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 273.

v češtině a záleží i na tom, existuje-li v přejímajícím jazyce synonymní výraz pro tuto skutečnost nebo se jedná o neologismus.

V dalších podkapitolách se tedy blíže seznámíme s různými stádii adaptace anglicismů, které ve svých studiích uvádí Ivana Bozděchová (1997) a Marek Nekula (2005).

3.1 *Výslovnostní adaptace*

Problémem výslovnostní adaptace anglických slov do češtiny je neshodný hláskový systém obou jazyků. Skupiny hlásek i jednotlivé hlásky se v každém z jazyků vyslovují odlišně, a proto dochází k tomu, že se zvuková podoba slov anglického původu přizpůsobuje fonetickým zvyklostem a možnostem češtiny. Jedním z charakteristických znaků přejatého slova je také jeho výslovnostní rozkolísanost. Ačkoli je výslovnost mnohdy podobná, záleží na tom, jak daleko mají jednotliví uživatelé jazyka k původnímu jazyku.¹⁹ Úroveň znalosti anglického jazyka hraje taktéž důležitou roli, jelikož člověk pokročilejší úrovně vysloví anglický výraz mnohem přesněji a blíže anglické výslovnosti než úplný začátečník nebo osoba, která se anglicky nikdy neučila.

Marek Nekula (2005, str. 268) poukazuje na změny, ke kterým dochází při výslovnostní adaptaci vzhledem k rozdílnostem ve fonologickém systému obou jazyků. Jako první zmiňuje zánik přízvuku vedlejšího a přesun hlavního přízvuku na první slabiku slova (*recyklace* z angl. *recycling*). Druhá změna se týká asimilace znělosti u znělých souhlásek na konci slova či morfému. Zde pozorujeme přeměnu původně znělých souhlásek na jejich neznělý protějšek (*job* [džop], *slajd* [slajt] (< slide), *ragtime* [rektajm]). Další odlišností je, že nedochází k redukování koncových slabik (*Wilson*, *Washington*, *transfer*, *tandem*, *terminál*). Dochází k plné realizaci souhlásky *r* (*párty*, *servis*, *parkovat*), která je vyslovována se znělostí, kdežto v anglické výslovnosti dochází k jejímu vynechání a nahrazení prodloužením předcházející hlásky. Pátou změnou je ztráta aspirace hlásek *p*, *t*, *k* v počáteční pozici (*párty*, *tenis*, *komputer*).

Jako šestý bod Marek Nekula (2005, str. 268) uvádí fakt, že se ztrácejí, respektive jinak realizují specifické fonémy. Zejména se jedná o změnu *-th* [θ] na počátku slova v *t* i *s* (*Thacherová* [tečerová]) a na konci lexikálního morfému jako *s* (*Smith* [smis]), podobně i hlásky [ð] jako [d] například v *madrbořd* (motherboard). Bilabiální /w/ jako labiodentální /v/, když srovnáme *tvíd* (tweed), *víkend* (weekend), *sendvič* (sandwich). Poslední změnou

---

¹⁹ HŮRKOVÁ, J. *Česká výslovnostní norma*. Praha: Scientia, 1995. str. 47

jiné realizace fonému je *a* v zavřené slabice, v angličtině realizované jako [æ], které se v češtině vyslovuje jako [e] nebo [a]; *džentlmen* (gentleman), *kemp* (camp). A poslední změnu komentuje Marek Nekula takto: „V češtině okrajové fonémy a varianty /dž/, /ou/, /ó/ a velární [ŋ] se ve výpůjčkách z angličtiny pomíjejí ve prospěch fonémů z centra českého fonologického systému: *dis(k)žokej* (jockey), *jacket*, ale *jazz*, *jeep*, *džem*; *gól* (goal), *rolovat* (roll), *kompost*, aj. Anglické /ŋ/ v *-ing* se v češtině adaptuje v [-ŋk], popř. nověji [-n]: *controlling*, *body building*, *modeling*, *screening*.“²⁰

Dalším problematickým okruhem adaptace anglicismů je poměr mezi mluvenou a písemnou podobou anglických výrazů. V následující podkapitole se podíváme na odlišné způsoby převzetí.

3.2 *Adaptace pravopisná*

Problémem pravopisné adaptace je rozkolísanost mezi mluvenou a písemnou podobou anglických výrazů. „Repertoár, příznaky a kombinatorika hlásek jsou v obou jazycích odlišné, a proto se v české výslovnosti nahrazují neexistující anglické hlásky blízkými českými hláskami. Do češtiny se tak dostávají nezvykle, někdy expresivně působící skupiny hlásek, např. *airbus* [érbas], *air-conditioning* [ér-kondyšnik], *teenager* [týnejdžr], *barbecue* [bárbikjú], *feature* [fíčr] apod.“²¹

Marek Nekula (2005, s. 269) se k tomuto napětí vyjadřuje velice podobně. Podotýká, že právě kvůli rozdílům mezi původní psanou a mluvenou podobou angličtiny a českou výslovností a tendencí sblížit zvukovou a psanou podobu pravopisem se v našem jazyce tvoří tzv. dubletní formy výrazů (*jazz/džez*, *tramp/tremp* apod.). Dublety jsou uživateli našeho jazyka používány vedle sebe s odlišnou frekvencí do té doby, než se jedna z nich v našem jazyce ustálí nebo začne převažovat. Tento výraz je poté běžnějším a většina české společnosti se k němu v psaném projevu přiklání. Nyní přejdeme k samotným způsobům pravopisné adaptace podle J. Obdržálka (1995), které ve své studii uvádí Ivana Bozděchová (1997, s. 274).

Prvním způsobem je převzetí anglických výrazů do českého jazyka, a to následujícími metodami:

a) pravopisné formy s anglickou výslovností (*laser*, *hippie*, *hobby*), b) pravopisné formy s českou výslovností (*radar*), c) pravopisné formy podle chybné výslovnosti (*volejbal*,

²⁰ NEKULA, M. Anglicismy v češtině. In VIERICK, W.; VIERICK, K.; RAMISCH, H. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. přel. Nekula, M.; Malá, A. Praha: Lidové noviny, 2005. str. 269.

²¹ BOZDĚCHOVÁ, I. Vliv angličtiny na češtinu. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 274.

grejfrujt, žokej) a d) přepisem původní výslovnosti (*displej, sejf, hoby, imidž, džem, džez*). Druhou možností je překlad anglických slov do češtiny, což znamená, že si anglické výrazy udrží svůj význam, ale ztrácí písemnou formu. Posledním typem pravopisné adaptace je náhrada jiným slovem (*shunt - bočník*).

Za nejvíce šířící se typ přebírání anglických výrazů považuje J. Obdržálek pravopisnou formu českého slova řídící se anglickou výslovností. Upozorňuje však na výslovnostní rozdílnosti různých variant anglického jazyka, a tudíž na eventuální vznik mírně odlišných forem přejatých slov. Taktéž uvádí, že překlad a náhrada jiným slovem narážejí na možnost nežádoucích asociací českých ekvivalentů a jsou závislé na jejich ustálení.²²

3.3 *Adaptace morfologická*

„Základní morfologické rozdíly mezi angličtinou a češtinou, které ovlivňují proces počešťování nejvíce, spočívají v rozdílech mezi anglickou konverzí a českou flexí.“²³ Ivana Bozděchová i Marek Nekula se shodují v tvrzení, že se tato adaptace týká především substantiv, která v češtině přejímají rod podle přirozeného rodu. Slovtvorné sufixy u adjektiv a zejména sloves umožňují jejich pravidelnou českou konjugaci (časování sloves) a deklinaci (skloňování jmen).

Bozděchová (1997, str. 274) píše, že morfologická adaptace nevyžaduje žádné výslovnostní a grafické přizpůsobení a naopak, i přesto však mezi nimi existuje určitá propojenost. Jako příklad uvádí srovnání *cash* [keš] – nesklonné, ženského rodu, *cartridge* [kartridž], -e, ž, *waterproof* [votrprúf], -u, m, *comics/komiks*, nesklonné, i -ů, m mn., *cornflakes* [kornflejks], nesklonné – podle původní plurálové podoby v angličtině, respektive podle české *vločky* – i *kornflejky*, -ů, m mn.

Morfologická adaptace anglických jmen, která mají ve výslovnosti shodné zakončení jako v češtině (*software* [softver], -u, m), je snazší. „Proto se často objevuje a prosazuje česká pravopisná varianta podle výslovnosti, srov. *game* [gem i gejm], -u, m i *gem*, -u, m. Naopak nesklonná zůstávají především jména s odlišným zakončením (*summary* [sameri], neskl., s).“²⁴ Anglická substantiva tedy přijímají v češtině rod podle přirozeného rodu, včetně rozlišení životnosti u maskulin a podle příslušného zakončení

²² BOZDĚCHOVÁ, I. Vliv angličtiny na češtinu. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 274.

²³ BOZDĚCHOVÁ, I. Vliv angličtiny na češtinu. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 274.

²⁴ BOZDĚCHOVÁ, I. Vliv angličtiny na češtinu. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 274.

v základním tvaru: anglicky *businessman* jako česky *byznysmen* (mužský životný rod), česky *airbag* (rod mužský neživotný) uvádí Marek Nekula ve své stati *Anglicismy v češtině* (2005, str. 270). Taktéž zde uvádí, že důsledkem kolísání rodu je stanovení rodu podle (výslovnostního) zakončení v základním tvaru, což názorně ukazuje na slově *image* / *imidž*, které může být substantivem rodu ženského, mužského i nesklonného středního. „Jistou roli zde hraje i analogie podle významově blízkých či nadřazených výrazů: *story* f./n. podle ‚povídka‘ / ‚povídání‘, *city* f./n. podle ‚čtvrť‘ / ‚město‘, *puzzle* f./n. podle ‚hádanka‘ / ‚skládačka‘, *country (music)* podle ‚hudba‘, *power play* podle ‚přesilová hra‘ apod.“²⁵

Marek Nekula (2005, str. 270-271) také píše, že skloňování přejatých slov z angličtiny se řadí k příslušnému deklinačnímu vzoru podle jeho zakončení. Pro lepší porozumění nám výše zmíněný fakt přibližuje na konkrétních příkladech: *dealer*, *outsider*, *hitmaker* jako ‚pán‘, *diskžokej*, *dýdžej*, *gay* jako ‚muž‘, *bar*, *baseball*, *laptop* jako ‚hrad‘, *hokej*, *sprej*, *displej* jako ‚stroj‘ apod. Dále upozorňuje na skutečnost, že se anglická slova zařazují ke vzorům podle zakončení jejich výslovnosti a nesklonná slova jako *blues* či slova se zakončením na *-i/-y* (v českém jazyce nezvyklým), popřípadě *-e* jsou většinou rodu středního: *kiwi*, *chilli*, *hi-fi*, *sci-fi*; *hobby*, *buly*, *rugby*, *summary*; *skóre*, *nescafé* aj. Nicméně i tyto výrazy tvoří zřídka instrumentál singuláru jako ve tvarech *s chillim*, *happy endem*, popřípadě kolísají jako *aids*, což popisuje ve svém textu Ivana Bozděchová, kde srovnává kodifikaci těchto slov v různých slovnících: „Co v slovnících nenajdete: *aids* - [ejc, ajc], *neskl. i -u, m*, Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost, 2. vyd.: *aids* - [ajts, ejts], *-u, m*, Akademický slovník cizích slov: *aids* [ejts, ajts] – med.“²⁶

Marek Nekula (2005, str. 271) taktéž dodává, že morfologicky adaptovaná slova mají pravidelné koncovky, respektive v češtině běžné dublety. Pokud mají tato označení (*walkman*, *ford*, *joint*) pro uživatele jazyka pozitivní konotace, v genitivu a akuzativu singuláru přebírají slova koncovky personifikačních dublet: *walkmana* (vedle *walkmanu*), *forda* (vedle *fordu*) a *dát si jointa*, což je běžné u přejatých slov z jiných jazyků (*koupit si volkswagen-a*, *renault-a*) i u slov domácích (*najít hřib-a*, *tancovat šlapák-a*).

„Přejímání pomnožných, resp. plurálových tvarů jako *džínsy* (< *jeans*), *chipsy* (< *chips*), *windowsy*, resp. *neskl. public relations*, *playgirls*, *Euro-news* aj. není důsledné, srov. *džíny* / *džínsy*, *kornflejky* / *kornflejksy*, *leginy* (x *leggings*). Forma *comics* / *komiks*

²⁵ NEKULA, M. *Anglicismy v češtině*. In VIERICK, W.; VIERICK, K.; RAMISCH, H. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. přel. Nekula, M.; Malá, A. Praha: Lidové noviny, 2005. str. 270.

²⁶ BOZDĚCHOVÁ, I. *Vliv angličtiny na češtinu*. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 274.

má v češtině singulární, forma *comicsy / komiksy* plurálový význam, což ukazuje, že přejímání anglické plurálové koncovky je mechanické, formální.²⁷

3.4 Slovtvorná adaptace

„V poslední době se hlavně prostřednictvím jazyka médií v češtině šíří jeden velice produktivní slovtvorný prostředek – složené výrazy se základem – *maker*. Jde vlastně o další využití významů anglického slovesa *make /mejkr/*, dělat, vyrábět, jehož pasivní podoba se rozšířila zásluhou citátové obchodní značky *made in*. V běžné mluvě se už např. delší dobu uplatňuje slovo *trablmejkr* ve významu člověk, který působí, vyvolává potíže, s nímž se nesnadno jedná (lidově s komickým odstínem *potížista*). Protože doložené výskyty tohoto slova pocházejí vesměs z mluveného jazyka, musíme se o jeho psané podobě spíše dohadovat. Proti původní anglické podobě *troublemaker* dáváme přednost počestění, protože i první základové slovo *trable* ‚nesnáze, těžkosti‘ (podle Slovníku spisovné češtiny z r. 1994 slovo hovorové a expresivní) se pravopisně počestňuje.“²⁸ Jiří Kraus se i dále ve svém článku zabývá problematikou výrazů se základem – *maker*. Zmiňuje zde například slovo *bookmaker*, který ztrácí svou etymologickou průzračnost už v angličtině a do češtiny je převzat s významem vedoucího sázkové kanceláře, s omezením převážně na oblast dostihového sportu, a jeho původní význam (výrobce knih) je ztracen.

Jak ve své studii píše Ivana Bozděchová (1997, str. 275), slovtvorná adaptace anglických výrazů závisí a je propojena se stupněm jejich adaptace pravopisné, výslovnostní a morfologické, kterými jsme se zabývali v předchozích podkapitolách. Zejména u formálně obdobných typů se jedná o přejímání hotových, slovtvorně utvářených pojmenování z angličtiny. V případě odlišných typů se slova z anglického jazyka přejímají do češtiny pomocí slovtvorných postupů a prostředky obdobnými s postupy domácími. U substantiv je nejčastějším slovtvorným procesem derivace, kompozice a zkratkové tvoření (viz například tvoření pojmenování osob podle činnosti: *skateboarder/skateboardista*, *windsurfer/ windsurfista*, *snowboarder/snowboardista*, *rocker – rockerka*, *windowsář/windowsista*, *speaker/spikr*), u adjektiv převládá derivace a konverze. V českém jazyce můžeme pozorovat i hojně šíření nesklonných adjektiv, a to

²⁷ NEKULA, M. Anglicismy v češtině. In VIERICK, W.; VIERICK, K.; RAMISCH, H. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. přel. Nekula, M.; Malá, A. Praha: Lidové noviny, 2005. str. 271.

²⁸ KRAUS, J. O jednom šířícím se typu anglicismů v češtině. *Naše řeč* [online]. 1998, 81, 2-3, [cit. 2011-03-15]. Dostupný z WWW:<<http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7453>>.

zejména v syntaktické funkci anteponovaného přívlastku (*top modelka, roll-on deodorant, hot jazz, non-profit*). Slova jako *hi-end produkty* jsou ukázkou používání anglických substantiv v adjektivní funkci bez jakýchkoli formálních změn (Bozděchová 2005, str. 276).

Derivace je nejčastějším postupem u přejímání sloves, nejčastěji a výlučně tvořená sufixem *-ova(t)*: *resetovat, sejfovat, (za)logovat se, mailovat, lobbovat* a další. U sloves se taktéž využívá slovotvorných prefixů, jak jsme si mohli všimnout u slova *zalogovat*, které není zdaleka jediným. Dalšími jsou *zabookovat, odlogovat, odkliknout* a spousta jiných. „V poslední době expanduje užívání prefixoidů a šíří se také užívání sufixu *-ing*, např. ve firemních názvech jako *Stavening, Orling* aj. V případě substantivně chápaných deverbativ na *-ing* si v češtině konkurují slovotvorně adaptovaná a neadaptovaná forma: *lobování – lobbying*.“²⁹

„Zkratky a zkratková slova se tvoří hlavně v textech, které mají funkci apelu (tj. např. v reklamních, propagačních textech) a v odborných (např. přírodovědných a technických) textech. Časté je přebírání anglických iniciálových zkratek (akronym), nežádka užívaných podle angličtiny i v atributivní platnosti (jako anteponovaná přívlastková adjektiva morfologicky neztvárněná), srov. *VIP, CV, úpravy stereofonních TV a videorekordérů na CZ normu DK, CZ Mail, dBase [dýbejs]* (databázový operační systém), *PR manažer* (public relations), *MW trouba* (z angl. microwave) apod.“³⁰ Marek Nekula (2005, str. 272) se taktéž vyjadřuje k tématu zkratek, konkrétněji se věnuje charakteristickému přejímání iniciálových zkratek. Tyto zkratky jsou často adaptovány i se svou původní anglickou výslovností (*O.K., DJ, PC, TV, BBC, FBI, SMS*, ale *USA, VHS, CD, HIV, DVD*), z nichž v mluvené podobě vznikají derivací a skládáním slangová slova (*PR akce, CD menu, písíčko/pécéčko, cédéčko, elpičko, esemeska, dévédéčko...*).

Podle Bozděchové (1997, str. 276) je hybridní tvoření produktivní a běžné, častá je zejména kompozice, například *Macbuček, gay-linka*, a tvoření synonymních hovorových a slangových pojmenování, která se již přizpůsobila slovotvorbě našeho jazyka. Velice často se jedná o komolení a přizpůsobení zvukové a slovotvorné, čehož si můžeme všimnout ve slovech jako *secondhand – sekáč, tepee – týpko, puzzle – pucele, underground – androš, greenpeace – grínpísák* apod. „Převzetí anglického slova ve specializovaném terminologickém významu se používá zejména v odborném vyjadřování, např. *notebook*,

---

²⁹ NEKULA, M. Anglicismy v češtině. In VIERICK, W.; VIERICK, K.; RAMISCH, H. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. přel. Nekula, M.; Malá, A. Praha: Lidové noviny, 2005. str. 272.

³⁰ BOZDĚCHOVÁ, I. Vliv angličtiny na češtinu. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 275.

download, monitoring, screening (mnohá taková anglická slova existují v angličtině i v odborném významu, do češtiny se dostala až se specializovaným významem).³¹

4. Role anglicismů v současném jazyce

Ačkoliv příliv anglických slov do českého jazyka trvá již několik desítek let, jejich počet se denně zvyšuje. Slovníky cizích slov jej nestíhají a ani nejsou schopny všechny zaznamenat, jelikož se jejich škála mění. Existují výrazy, které se v češtině uchytily hned na počátku vlny anglicismů, jejich užívání je běžným i dnes a lidé si ani neuvědomují jejich anglický původ (*fešák*). Protipólem jsou jim nová anglická slova, která jsou do našeho jazyka přejata, ale za pár let ze slovní zásoby mizí, jelikož jsou málo frekventovaná. „Cizí slova včetně anglicismů se nejvíce, nejsnáze a nejrychleji přejímají (a zároveň nejvíce tolerují) v odborném, příp. poloprofesionálním a slangovém vyjadřování. Tendence k mezinárodní integraci a spolupráci s sebou nese i silnou tendenci k integraci jazykové. Např. v oblasti výpočetní techniky a elektroniky má dnes angličtina nepopíratelnou, ba dominantní roli; anglické termíny se staly součástí českých odborných textů (stejně jako v jiných jazycích).“³²

Oblastí, ve které se uživatelé jazyka seznamují s cizími výrazy týkající se kultury, ekonomie, mezinárodních vztahů, ekologie, vědy a techniky, je publicistika. Dostávají se s nimi do kontaktu například v podobě denního tisku, internetu, reklamy, televize, reklamních sloganů a dalších. V případě reklamních sloganů a nápisů, kde zůstávají celé věty či klíčová slova mnohdy záměrně nepřeloženy, je cílem upoutat pozornost lidí. Nicméně, mnozí se domnívají, že je to spíše signálem snobismu než prestiže. „Každá oblast společenské komunikace má vždy své funkční, důležité, oblíbené, módní, zbytečné i nefunkční výrazy. Ve všech současných komunikačních sférách se objevují anglicismy z různých těchto skupin.“³³ Uvedeme si zde dělení a některé příklady Ivany Bozděchové (1997, str. 277-278) a Marka Nekuly (2005, str. 274-275).

Reklama: *poster, bodycopy* (grafický vzhled inzerátu), *teleshopping, billboard, storyboard* (scénář rozkreslený na jednotlivé stříhy), *ideamaker, public relations, spoty Go*

---

³¹ BOZDĚCHOVÁ, I. Vliv angličtiny na češtinu. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 276.

³² BOZDĚCHOVÁ, I. Vliv angličtiny na češtinu. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 277.

³³ BOZDĚCHOVÁ, I. Vliv angličtiny na češtinu. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 277.

na Juice! / Go svou cestou! / Vo co go? / Go za svobodou!, BESTarostně spolu, Nech se West, Boty pro bosé – Boty pro bosse, Ať žije první páj!

Publicistika: *pre – press studio, round table, summit, leader/lídr, speaker/spíkr, úspěšný comeback, story, Top ten týdne, editorial, boom, timing, (talk) show, newsroom*

Obchod: *hifi, leasing, music/sport/copy... shop, secondhand/second hand/ second-hand, CD komplet, (meruňkový) peeling, made in, hypermarket, dealer, hot dog, toastovač*

Účetnictví, bankovníctví: *money market účet, homebanking, keš/cash, on-line provoz*

Počítače: *hardware, windowsy, upgrade, chat/chatovat, entrovat, surfovat, logout, kliknout, deletovat, software, toner, scanner/skener, joystick*

Sport: *skipas, open kategorie, sponzor, manažer, couch, trenér, fit-centrum, snowboard, skreč, beachvolejbal, bungee jumping, rugby, team/tým, puk, buli, play-off, singl, debl*

Hudba: *jazz, heavy metal, blues, singl, klip, oldies, elpíčko, cédečko, fan club, frontman, gospel, pop-music, hitparáda, playback, muzikál, showbyznys, soundtrack, rapování*

Technika, elektronika: *displej, teletext, fax, overhead-projector, flashing, walkman, discman, mobil, SMS/esemeska, tarif, SIM karta, komputer/komputer, internet, e-mail/mail*

Móda a kosmetika: *džíny, manšestráky, slipy, svetr, šortky, body, top, leginy, patchworkové doplňky, S- M- L – XXL (small – middle – large – extralarge), outfit, piercing, styling, make-up/mejkap, peeling, roll-on deodorant, spray*

Stravování: *cheeseburger, coca cola light, cornflakes/kornflejky, popcorn/popkorn, whisky, steak, ketchup, ice-tea, hot dog/hotdog, hamburger, fast food, dressing/dresink, bar, klub/club*

Oblast běžného dorozumívání: *dali jsme si týdenní tajm/time, náš hotlajn/hot-line je..., workoholik, babysitting, homeless/homelesák – homelesáčka, oukej.*

Zde jsme si pro příklad uvedli jen nejzákladnější oblasti, ve kterých se můžeme s anglickými výrazy setkat. Existuje jich samozřejmě mnohem více a jejich přejímání je někdy nevyhnutelné. V praktické části této práce se podíváme na názory lidí určitých věkových generací, na jejich postoje k neustálému přejímání anglických slov, jak na ně působí anglicismy v českých textech a také na to, zdali by ponechali původní výslovnost těchto výrazů nebo by je zcela přizpůsobili českému jazyku.

5. Vlna anglicismů a reakce uživatelů jazyka

Vliv angličtiny na náš jazyk je v posledních letech velice viditelný, můžeme jej pozorovat téměř ve všech oblastech běžného života, je nezastavitelný a v mnoha případech i potřebný. Jak ale na tento vliv reagují uživatelé českého jazyka? Jednou z možností, jak se lidé k přejímání anglicismů postavili čelem, byla a stále je výuka angličtiny. Spousta Čechů se v 90. letech začala učit anglicky, aby přejímkám dobře porozuměli a byli na vlnu cizích výrazů dobře připraveni. Tento fakt ale doprovází spousta negativních dopadů na náš jazyk. Lidé se s anglickými výrazy začali ztotožňovat, jejich užívání v běžné mluvě se stalo automatickým a přirozeným, snaha napodobování cizích vzorů stále roste. S tím je bohužel spojen jev lišící se a chybné výslovnosti, pravopisu a znalosti jejich významu. Každý člověk se studiu anglického jazyka věnuje jinak dlouho, jeho úroveň znalosti a frekvence užívání těchto slov se liší. Není divu, že anglicismy v dnešní češtině nejsou výslovnostně ani pravopisně ustáleny, existují dubletní formy jednotlivých výrazů.

Dalším důvodem, proč můžeme v 90. letech 20. století v našem jazyce pozorovat značný nárůst anglických výrazů, je četnost překladů do češtiny. S touto skutečností je úzce spjat i vpád cizinců na naše území a Čechů do zahraničních zemí, kde většinou převažovala angličtina jako hlavní dorozumívací jazyk. „Vedle vlastního kontaktu s cizinci přicházejí mluvčí češtiny více do styku také s přeloženými texty. Tato interference může zvyšovat rozkolísanost jazykové normy češtiny. Jak se ukazuje, formální vývoj cizích prostředků (anglicismů) v češtině nesměruje zcela jednoznačně k počestřování; svědčí to o mezinárodní prestiži angličtiny. Značná typologická rozdílnost angličtiny a češtiny však znesnadňuje adaptaci anglicismů v češtině a je zároveň jedním z důvodů, proč češtině nehrozí angloamerikanizace. Přestože, jak uvedl B. Havránek (1938, s. 256), *„názor na vyrovnání češtiny, jazyka v základě gramatického rázu, s jazykem v základě lexikálním, jako je angličtina, je tak naivní, jako kdybychom požadovali, aby na horách rostla pšenice“*, věnuje jazyková teorie soustavnou pozornost vlivu angličtiny na češtinu a snaží se i prakticky pomáhat a radit uživatelům češtiny.“³⁴

Purismus, „snaha o čistotu, oproštění od cizích vlivů: lingv. snaha o udržení čistoty jazyka projevující se odmítáním cizích jazykových vlivů, brusičství“³⁵, je jednou z možností, která by mohla pomoci s vymýcením anglických výrazů z českého jazyka. Nicméně, ne vždy existuje v našem jazyce výraz, který by doslova vystihl význam

³⁴ BOZDĚCHOVÁ, I. Vliv angličtiny na češtinu. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 278.

³⁵ KRAUS, J. a kol. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1998. str. 638.

anglického slova, jelikož skutečnost, kterou pojmenovává, v češtině nemáme. Je pravdou, že by se mohlo pro přejímaný anglický výraz vždy vytvořit nové pojmenování v češtině, ale mnohdy jsou tyto patvary vyloženě směšné. „Svědčí spíše o jazykové hravosti, smyslu mluvčích pro humor, hlavně však o jejich neznalosti slovotvorných zákonitostí češtiny, než o jejich skutečném postoji k cizím slovům.“³⁶ Příkladem by nám mohla být anketa MF Dnes o české pojmenování pro anglický výraz *laptop* (*počvždypor, drobnočet, písítaška, mozkokaps, manažérnik, poslancečnik*), kterou uvádí Ivana Bozděchová (1997, str. 278). Ačkoli jsou tedy snahy o udržení a vytváření specificky českých výrazů pro přejímky z angličtiny, stále převažuje ponechání anglicismu a jen drobná úprava v jeho výslovnosti či pravopisu a zařazení do systému našeho jazyka.

Reakce na anglicismy v češtině jsou různé, liší se zejména v rámci věkových generací. Konkrétněji vztah mladších lidí, kteří jsou s angličtinou více v kontaktu (škola, internet, kamarádi, počítačové hry, práce), je pozitivnější a přívětivější, zatímco starší generace jsou spíše proti těmto přejímkám. Ne vždy je ale tento fakt pravdou, záleží na jednotlivci a jeho osobním přístupu k těmto anglicismům, což potvrdí i výsledky dotazníkového průzkumu, který mapuje právě přístup určitých věkových kategorií k anglicismům. Taktéž zjistíme, jak na ně ony anglické výrazy působí a zdali jsou schopni jim v textech různého zaměření vůbec porozumět.

6. Druhy výzkumů

K tomu, abychom mohli zjistit názory jednotlivců určitých věkových kategorií na užívání a přejímání anglicismů do českého jazyka, nám slouží právě kvantitativní a kvalitativní výzkumy. Jedná se o dva různé druhy výzkumů, které se od sebe zásadně liší, zejména metodami sběru dat a počtem dotazovaných osob. Pojdme se podívat na jednotlivé definice a charakteristiky těchto dvou výzkumů, které nás budou doprovázet celou prací, jak je ve své knize uvádí Miroslav Disman (*Jak se vyrábí sociologická znalost*, 2009). Na závěr této kapitoly se pokusíme kvantitativní a kvalitativní výzkum postavit do protikladu, poukázat na jejich výhody a nevýhody.

---

³⁶ BOZDĚCHOVÁ, I. Vliv angličtiny na češtinu. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 278.

6.1 *Kvantitativní výzkum*

„Kvantitativní výzkum je testování hypotéz o skupinách, a ne o jedincích. Analýza je prováděna na kumulovaných datech o mnoha jedincích a data můžeme kumulovat jen tehdy, jsou-li totožná. Nezbytnou podmínkou pro to je, aby alespoň stimuly (například otázky) byly totožné.“³⁷ Miroslav Disman (2009, str. 120) uvádí i jedenáct bodů, které bychom při provádění kvalitativního výzkumu neměli opomenout. Mezi ně patří formulace teoretického nebo praktického sociálního problému, formulace teoretické hypotézy, formulace souboru pracovních hypotéz, rozhodnutí o populaci a vzorku, pilotní studie, rozhodnutí o technice sběru informací, konstrukce nástrojů pro tento sběr, předvýzkum, sběr dat, analýza dat a v neposlední řadě interpretace, závěry a teoretické zobecnění.

Velký důraz autor klade zejména na pilotáž a předvýzkum a zároveň upozorňuje na mnohdy se lišící definice těchto dvou termínů. On sám dává přednost definici používané ve většině americké literatury, i když je odchylná od té užívané u nás. Pilotní studii člověk většinou kvalitativně zjišťuje, zda je vůbec možno výzkum v dané populaci provést. Účelem předvýzkumu je odzkoušení nástrojů (v našem případě dotazníku), které byly pro náš výzkum sestaveny. „Předvýzkum je opět prováděn na malém vzorku naší cílové populace; tento vzorek je však obvykle větší než pro pilotní studii. Předvýzkum je testem nástrojů, které ve výzkumu hodláme použít.“³⁸ Tento krok kvantitativního výzkumu by neměl být nikdy opomenut, jelikož by nás mohl potrestat vážným zkreslením informací. Díky předvýzkumu se dozvíme, nejsou-li naše otázky špatně či nesrozumitelně položeny, rozumí-li jim každý tázaný a v neposlední řadě, jestli nejsou naše otázky iritující. Předvýzkum je nutno provádět v širším okruhu lidí, ne jen u osob naší generace a vlastních kolegů, jelikož právě oni by v našem dotazníku nemuseli vidět žádné nejasnosti (patří do stejné kulturní skupiny, mají podobné znalosti a systém hodnot). Když čteme záznamový arch, který vytvořil někdo jiný, vidíme v něm více zádrhelů a nesrozumitelností, které by mohly být odstraněny. Na druhé straně v našem vlastním výtvoru moc nesrovnalostí sami neobjevíme.

Mezi základní techniky sběru dat kvantitativního výzkumu patří: přímé pozorování, rozhovor, dotazník a analýza dokumentů. My se zde budeme zabývat

---

³⁷ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009. str. 126.

³⁸ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009. str. 122.

především dotazníkem, jelikož právě na základě této techniky sběru dat je založena má bakalářská práce.

Dotazník je složen z uzavřených a otevřených otázek, přičemž uzavřené otázky jsou, co se počtu týče, častější, jelikož je jejich vyhodnocení snazší a také přehlednější. Příprava otázek uzavřeného typu není ale snadná, jak by se mohlo na první pohled zdát. „Jednak navržené kategorie musí představovat rozumný kompromis mezi ztrátou informace, která každou standardizaci nutně doprovází, a zvládnutelným počtem kategorií, jednak užití kategorie musí respektovat určitá formální kritéria.“³⁹ Disman (2009, str. 128) tyto kategorie vyjmenovává, a jako první z nich uvádí, že uzavřené otázky musí obsahovat soubor vyčerpávající všechny možné alternativy odpovědí. Tím myslí, že pro uzavřenou otázku nemůže být na výběr jen z možností „ano“ či „ne“, ale nesmí chybět odpovědi jako „nevím“ nebo „jiná odpověď“. Druhou kategorií je ta, že se musí všechny odpovědi navzájem vylučovat, nesmí být možné zařadit odpověď do více než jedné z kategorií. Pokud jsou uvedené odpovědi nejasné a hrozí zde záměnnost, respondent by mezi nimi váhal a mohly by z toho vzejít zkreslené a nepřesné informace.

Otázky otevřené jsou pro kvantitativní výzkum velice nevýhodné, jelikož analýza odpovědí všech respondentů je náročná. Používají se pouze tehdy, kdy jsou pro náš výzkum nezbytné. Potřebujeme-li velké množství otevřených otázek, je to známkou toho, že naše problematika není ještě zralá pro kvantitativní výzkum.

6.2 Kvalitativní výzkum

„Kvalitativní výzkum je nenumerné šetření a interpretace sociální reality. Cílem tu je odkrýt význam podkládaný sdělovaným informacím. (...) Cílem kvalitativního výzkumu je vytváření nových hypotéz, nového porozumění, vytváření teorie.“⁴⁰ Odpovědi na otázku, jak se dělá kvalitativní výzkum, bude poněkud odlišná od postupu výzkumu kvantitativního. Nejdůležitějším krokem při tomto výzkumu je rozhodnout se, se kterým jedincem budeme hovořit nejdříve. Rozhodnout se, který případ budeme studovat jako další, můžeme až po skončení a analýze prvního případu, jelikož výsledky načerpané z prvního rozhovoru nám pomohou s výběrem druhého respondenta.

Nestandardizovaný interview je stejně jako dotazník u kvantitativního průzkumu pro nás nejdůležitějším, jelikož se stal součástí mé práce. Miroslav Disman ve své knize uvádí definici Babbieho (1979), která zní: „Nestandardizovaný rozhovor je interakce mezi

---

³⁹ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009. str. 127.

⁴⁰ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009. str. 286.

tazatelem a respondentem, pro kterou má tazatel jen velice obecný plán. Tento plán nezahrnuje výčet otázek, jejich znění ani jejich pořadí⁴¹ Tazatel má připravenou jen kostru otázek, které položí respondentovi, ta se však v průběhu rozhovoru mění. Dalo by se říci, že dotazovaný si osnovu a otázky vytváří sám, podle jednotlivých odpovědí. Kvalitativní výzkum končí tehdy, opakují-li se odpovědi respondentů a nikdo již nepřichází s novou informací.

Každý z těchto výzkumů samozřejmě skrývá svá pozitiva, ale nevyhneme se ani negativním bodům. V následující podkapitole se pokusíme srovnat kvantitativní a kvalitativní výzkum, vyzdvihnout plusy a mínusy obou a postavit je do kontrastu.

6.3 Kvantitativní versus kvalitativní způsob výzkumu

Základním rozdílem mezi těmito dvěma druhy výzkumů je, že kvantitativní má za cíl testování hypotéz, v našem případě předpovědí, naopak úkolem kvalitativního výzkumu je vyvážení nových hypotéz, nového porozumění a vytváření teorie. Mezi formální rozdíly nepatří jen cíle, řadí se zde i rozdílnost v redukci informací. Kvantitativní výzkum zjišťuje omezený počet informací o mnoha jedincích, je zde „silná redukce počtu pozorovaných proměnných a silná redukce počtu sledovaných vztahů mezi těmito proměnnými, generalizace na populaci je většinou snadná a validita této generalizace je měřitelná.“⁴² Na druhé straně je kvalitativní výzkum zaměřen na získání mnoha informací o velice malém počtu jedinců, redukuje se tedy počet sledovaných osob a „generalizace na populaci je problematická a někdy i nemožná.“⁴³

Co se u výzkumů taktéž odlišuje, je reliabilita (spolehlivost, hodnověrnost) a validita (platnost), které jsou v podstatě opačné. Kvantitativní výzkum „vyžaduje velice silnou standardizaci. Silná standardizace zajišťuje vysokou reliabilitu. Silná standardizace vede nutně k silné redukci informace. Respondent, místo aby plně popsal svoje mínění, je omezen na volbu jediné kategorie z nabídnutého velice malého souboru kategorií. To nutně vede k poměrně nízké validitě.“⁴⁴ Výzkum kvalitativní má tyto dvě hodnoty přesně opačně. Nízká reliabilita je způsobena slabou standardizací, co se ale liší, je validita. Tazatel respondentovi pokládá volnější otázky, na které dotyčný není nucen vybírat odpověď jen z omezeného počtu kategorií, tudíž je zde vyšší validita.

---

⁴¹ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009. str. 308.

⁴² DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009. str. 286.

⁴³ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009. str. 286.

⁴⁴ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009. str. 287.

Poslední rozdíl, která patří mezi ty nejdůležitější a nejstěžejnější, je ukryta v logice jednotlivých výzkumů. „Logika kvantitativního výzkumu je deduktivní. Na začátku je problém existující buď v teorii, nebo sociální realitě. Tento problém je přeložen do hypotéz. Ty jsou základem pro výběr proměnných. Sebraná data jsou použita pro testování hypotéz a výstupem kvantitativního výzkumu je soubor přijatých nebo zamítnutých hypotéz.“⁴⁵ Naproti tomu je u výzkumu kvalitativního použita logika induktivní. „Na začátku výzkumného procesu je pozorování, sběr dat. Pak výzkumník pátrá po pravidelnostech existujících v těchto datech, po významu těchto dat, formuluje předběžně závěry a výstupem mohou být nově formulované hypotézy nebo nová teorie.“⁴⁶

7. Jak anglicismy vnímají lidé určitých věkových generací

Anglické výrazy se v českém jazyce vyskytují čím dál častěji, ale ne každý je vnímá jako obohacení češtiny a souhlasí s přejímáním těchto cizích slov. Názory se liší v rámci věkových kategorií, v závislosti na nejvyšším dosaženém vzdělání jednotlivců, ale významnou roli také hraje úroveň znalosti anglického jazyka.

Abychom ale zjistili podrobnější informace týkající se jednotlivců v rámci odlišných generací, bylo třeba nejprve sestavit dotazníkový formulář pro kvantitativní výzkum, později uskutečnit i výzkum kvalitativní (interview) s příslušníky určitých věkových skupin. O metodologii více v následující podkapitole.

7.1 Metodologie

Předmětem našeho zkoumání jsou anglicismy vyskytující se v českém jazyce a jejich působení na určité věkové generace, zejména zaměření se na kontrast mezi generací starší a mladší. Úkolem je zkonstruovat dotazník, s jehož pomocí bude zmapován přístup jednotlivých věkových kategorií k užívání anglicismů. Jeho součástí je i šetření, zda je vybraným anglicismům adresát vůbec schopen porozumět. Všimáme si hlavně roviny lexikální, ale budou zde zmíněny i roviny další, například problém výslovnosti anglických výrazů. Dotazníkové šetření je doplněno i o interview s příslušníky určitých věkových skupin.

---

⁴⁵ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009. str. 287.

⁴⁶ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009. str. 287.

Dotazníkové šetření probíhalo v rozmezí od 17. února 2011 do 28. března 2011, a to v elektronické podobě na internetových stránkách *Vyplnto.cz*⁴⁷, kterého se zúčastnilo 204 respondentů ve věku 14-87 let. Dotazník byl rozdán i v písemné podobě, ale následně byly výsledky taktéž převedeny do elektronické podoby z důvodu objektivnějšího vyhodnocení. Dotazovaní nebyli vybíráni náhodně, ale záměrně, aby nedošlo k převáženému pouze jedné věkové generaci. Dotazníkový průzkum se skládá z 8 otázek otevřených, 10 polouzavřených a 14 uzavřených, které mapují přístup k jednotlivým anglicismům, porozumění vybraným výrazům a osobní zkušenosti s těmito typy slov. Dotazník je zakončen údaji o respondentovi zaznamenávanými věk, pohlaví, nejvyšší dosažené vzdělání, aktivní či pasivní užívání angličtiny a úroveň znalosti tohoto jazyka.

Druhou metodou výzkumu, tentokrát kvalitativního, byl polostandardizovaný rozhovor s pěti lidmi různých věkových skupin. Jedná se o osoby ve věku 21-70 let. Některé části interview byly strukturované, ale respondentům byly položeny i otázky doplňující, které vyplynuly z jednotlivých odpovědí. Interview trvalo u každého tázaného přibližně deset minut, záleželo na formulaci a stručnosti vyjádření názorů na danou problematiku.

7.2 *Vymezení pojetí anglicismů*

Anglicismy jsou podle mnoha definic všechna slova přejatá z angličtiny do českého jazyka v jakémkoli časovém období. „Mnohdy se však za anglicismy považují pouze anglická slova a pouze, nebo zejména ta, která si i v novém jazyce podržují svou původní podobu. Aktuální pohled na anglicismy v češtině posledních let tedy sice zahrnuje staré anglicismy, v našem systému již adaptované (*fotbal, džem, tramvaj, džez, mítink, sejf, summit, byznys, hobby, evergreen*), ale nesoustřeďuje na ně svou hlavní pozornost.“⁴⁸

Problematikou, co je ještě anglicismus a co už ne, se zabývá i Ivana Bozděchová (1997, str. 272-273) ve své studii. Vyplývá z ní, že anglicismy jsou všechna slova anglického původu přejatá do našeho jazyka, jak uvádí i Akademický slovník cizích slov. Nicméně slova, která už jsou uživateli jazyka chápána jako plně adaptována a jsou běžně užívána, nejsou lidmi vnímána jako anglicismy.

---

⁴⁷LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

⁴⁸BOZDĚCHOVÁ, I. Vliv angličtiny na češtinu. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. str. 272.

V naší práci se budeme ale zabývat anglicismy obecně. Kdybychom anglicismy omezili jen na novější a nebrali v úvahu ony plně či částečně adaptované, u starší generace respondentů by převažoval pouze jeden typ odpovědí. Při pilotáži bylo zjištěno, že spousta lidí v tomto věku si není jistá ani anglicismy dávno přejatými, které mladší věková kategorie vnímá již jako plně adaptované do našeho jazyka. V dotazníkovém šetření tedy nalezneme jak anglické výrazy starší, tak i ty přejaté teprve nedávno.

7.3 První verze dotazníku

Při sestavování dotazníku jsem se zaměřila na typy otázek, které by mi pomohly zjistit, jak na uživatele českého jazyka působí anglické výrazy objevující se v česky psaných textech, jestli jsou schopni těmto výrazům vůbec porozumět a do jaké míry. Zvolila jsem si slova všeobecně známá, ale i taková, kterým by zejména starší generace nemusela dle mého názoru porozumět.

První verze dotazníku začíná pěti otázkami týkající se informací o adresátovi. Mapují jeho věk, pohlaví, nejvyšší dosažené vzdělání, zaměstnání a úroveň znalosti anglického jazyka. Tyto údaje jsou velmi důležité a zásadní, abych mohla s odpověďmi dále pracovat, na základě jednotlivých charakteristik rozdělit respondenty do skupin a v neposlední řadě také dospět k závěru.

V první části dotazníku jsem se zaměřila na porozumění jednotlivým anglicismům v kontextu celých vět, jedná se o sedm otázek uzavřených. Úkolem je vybrat nejbližší význam podtrženého slova, a to volbou jedné ze tří uvedených možností. Snažila jsem se najít anglicismy, které jsou z různých odvětví běžného života, nezaměřit se například pouze na oblast sportu.

1. Na kdy naplánujeme další meeting/mítink?

- a) turnaj   b) jednání   c) rodinnou sešlost

2. Tohle je jeho image/imidž.

- a) styl   b) dílo   c) povaha

3. Jídlo nám roznášela stewardka/stewardka.

- a) letuška   b) číšnice   c) průvodčí

4. Přenos byl vysílán live.

- a) ze záznamu   b) živě   c) ze zahraničí

5. Byl ten dnešní workshop užitečný?

- a) skupinová dílna   b) naplánovaný program   c) promítání

6. *Můžeš prosím zabookovat letenku?*

- a) zarezervovat   b) zaplatit   c) vyzvednout

7. *Nemáš u sebe cash/keš?*

- a) klíče   b) slevovou kartu   c) hotovost

Jednotlivé formulace vět a jejich možné odpovědi, z nichž jen jedna je správná, jsem volila tak, aby nebylo na první pohled zřejmé, která varianta je ta pravá. Musela jsem zde zařadit i výrazy pro mladší věkovou kategorii jednoznačné, abych zjistila, zdali těmto běžně užívaným anglicismům porozumí i generace starší.

Cílem druhého úkolu bylo zjistit, zda jsou lidé schopni svými vlastními slovy jednotlivé anglicismy vysvětlit, popsat několika slovy jejich význam. Vybrala jsem výrazy *bestseller*, *workoholik*, *chatovat/četovat*, *job/džob* a *fast food*, aby jejich obtížnost byla vyvážená. S těmito anglicismy se můžeme setkat v každodenní komunikaci, jak se ale dozvíme z výsledků dotazníkového šetření, ne všichni uživatelé českého jazyka jsou schopni význam těchto slov vysvětlit.

Ve třetí části dotazníku jsem se zabývala všeobecnějšími otázkami, abych zjistila osobní přístup respondentů k anglicismům, jak na ně působí, z jakého důvodu se k nim staví spíše pozitivně a naopak. První verze dotazníku obsahovala v této části devět otázek uzavřených a dvě otevřené. U třech uzavřených otázek bylo na výběr ze čtyř možných odpovědí, u zbylých šesti respondenti vybírali pouze z možností tří. Dvě otevřené otázky jsem zvolila proto, abych zjistila, jaké anglické výrazy lidé v určitém věku používají. Zajímalo mě, liší-li se anglicismy používané mladší a starší generací, popřípadě jestli můžeme pozorovat i slova shodná. V první verzi dotazníku vypadaly otázky třetí části takto:

1) Považujete přejímání slov z angličtiny za nezbytné?

ANO – NE – NEVÍM

2) Rozumíte textu hůř, když jsou v něm použity anglické výrazy?

ANO – NE – OBČAS

3) Obohacují podle Vás anglické výrazy český jazyk?

ANO – NE – NEVÍM

4) Přijde vám, že používáte anglicismy v běžné mluvě, aniž byste si to uvědomovali?

ANO – NE – NEVÍM

- 5) Pokuste se vyjmenovat pět nejčastějších anglicismů, které aktivně používáte.
- 6) Je pro Vás snazší porozumět anglickým výrazům spíše v psané nebo mluvené podobě?
V PSANÉ – V MLUVENÉ – ROZUMÍM DOBŘE OBĚMA – NEROZUMÍM ANI JEDNÉ
- 7) Když Váš kamarád(ka), kolega/kolegyně v práci nebo známý použije v běžné konverzaci anglicismus *piercing*:
a) přijde mi to přirozené, nepozastavím se nad tím
b) zarazím se, ale význam z kontextu vyvodím
c) zarazím se a větě neporozumím
d) okruh mých známých tato slova nepoužívá
- 8) Když Váš kamarád(ka), kolega/kolegyně v práci nebo známý použije v běžné konverzaci anglicismus *homepage*:
a) přijde mi to přirozené, nepozastavím se nad tím
b) zarazím se, ale význam z kontextu vyvodím
c) zarazím se a větě neporozumím
d) okruh mých známých tato slova nepoužívá
- 9) Jak na Vás působí reklamní slogany/nápisy, kde je užito anglických výrazů?
- 10) Domníváte se, že někteří lidé používají anglická slova zejména proto, aby se odlišili od ostatních?
ANO – NE – NEVÍM
- 11) Zvýšil se podle Vás počet anglických slov v médiích (TV, rádio,...) za posledních 10 let?
ANO – NE – NEVÍM

K tvorbě, výběru a přeformulování jednotlivých dotazníkových otázek se dostaneme v jedné z dalších podkapitol. Po sestavení tohoto dotazníku jsem zahájila pilotáž, podle Dismana předvýzkum (2005), abych zjistila vhodnost a relevantnost otázek.

7.4 Pilotáž a finální podoba dotazníku

Pilotáž dotazníku jsem provedla napříč všemi generacemi, abych zjistila, jestli jsou jednotlivé otázky relevantní, a také, zdali lidé nemají problém s pochopením jejich zadání a následnou odpovědí. Dotazník byl rozdán v písemné podobě 50 respondentům ve věku 21 až 70 let. Zaměřila jsem se zejména na otázky otevřené, jelikož jsem si již při sestavování dotazníku byla vědoma obtížnosti jejich vyhodnocení. Po ukončení pilotáže jsem se zeptala na názory jednotlivců týkající se právě obtížnosti otázek, pochopení formulací a problému s odpovědí.

První změnou, kterou jsem v nové verzi dotazníku provedla, byl přesun informací o respondentovi až na úplný závěr dotazníku. Tento krok doprovázela i výměna otázky týkající se zaměstnání tázaného, za otázku zjišťující, jestli dotyčný užívá angličtinu aktivně, či pasivně. Druhou obměnou bylo zvýšení výběru ze tří možných odpovědí na čtyři, z nichž je možno si vybrat pouze jednu.

Výsledky pilotního dotazníku ukázaly, že úspěšnost u některých otázek prvního bloku je stoprocentní, tudíž bylo potřeba obtížnost mírně zvýšit. Rozhodla jsem se pro ponechání otázek číslo 1, 2, 5 a 7, ke kterým jsem pouze doplnila čtvrtou odpověď, a zbylé tři otázky jsem vyměnila za zcela nové, kde jsem volila anglicismy méně užívané, tudíž obtížnější. Nově formulované otázky dotazníkového šetření mají tato znění:

3. Kolik stál tvůj steepler?

- a) dostihový kůň   b) dostihová sázka   c) dostihový úbor   d) dostihová překážka

4. Domluvila sis babysitting?

- a) sezení s dětmi   b) kroužek pro děti   c) hlídání dětí   d) školku

6. Jakou máš nastavenou paginaci/paging?

- a) řádkování   b) asistování   c) odsazení   d) stránkování

U druhého bloku otázek (8-12), kde jsem zjišťovala, zda jsou uživatelé jazyka schopni svými vlastními slovy vysvětlit běžně užívané anglické výrazy, došlo taky k záměně dvou výrazů za nové. Při výběru slov jsem se inspirovala obsahem českých deníků a týdeníků. Dotazníková pilotáž potvrdila 98 % úspěšnost u vysvětlení slov *fast food* a *job/džob*, což mě opět vedlo k hledání nových slov. Do definitivní podoby dotazníku jsem zvolila slovo *summit* a slovní spojení *poker face*, jelikož se jedná o běžně užívané výrazy českého tisku.

Názory respondentů pilotního dotazníku se lišily nejvíce ve třetí části otázek, která se zaměřovala na názory jednotlivců týkající se anglicismů – jak na ně působí jejich přehnané užívání v dnešní češtině (reklama, televize, tisk, internet). Ačkoli jsem v tomto bloku volila otázky osobnější, respondent měl ve finální verzi dotazníku vždy možnost volby jiné odpovědi s vyjádřením vlastního názoru. Deset otázek definitivní verze dotazníku se shodovalo s otázkami verze první. Ke změně došlo v otázce číslo 24, kde jsem pozměnila anglicismus *piercing* za výraz *briefing/brífink*, což by pro osoby obou

generací s nižší úrovní angličtiny mohlo být cizí. Otázky 20 až 23 byly do nové verze dotazníku vloženy až po samotné pilotáži, jelikož jsem na tuto problematiku narazila až později v odborných publikacích a jejich umístění do šetření mi přišlo přínosné. Svůj dotazník jsem doplnila o tyto otázky:

20) V jakém druhu médií se podle Vás lidé nejčastěji seznamují s cizími výrazy?

a) televize   b) tisk   c) internet   d) jiné: _____

21) Zachovali byste původní podobu anglicismů (psaná podoba i výslovnost) při adaptaci do českého jazyka?

ANO – NE – JE MI TO JEDNO – JINÁ ODPOVĚĎ: _____

22) Používáte častěji výraz *košíková* nebo *basketbal*?

KOŠÍKOVÁ – BASKETBAL

23) Dali byste v písemné formě přednost formě *jazz* nebo *džez*?

JAZZ – DŽEZ

Jednotlivé otázky jsem formulovala za účelem zjištění postojů uživatelů českého jazyka k výskytu anglických výrazů, ať už v psané či mluvené podobě češtiny. Cílem bylo zjistit, zdali respondenti považují přejímání těchto slov za nezbytné s domněnkou, že anglicismy obohacují náš jazyk a rovněž, jestli dotazovaní rozumí textu hůř, když jsou v něm použita anglická slova. Druhým typem otázek jsem se chtěla dobrat toho, jestli jednotliví respondenti anglické výrazy běžně užívají, a pokud ano, jaká jsou nejčastější slova. Dále tázaní vybírali, jestli jim je bližší a přirozenější spíše česká, či anglická varianta výrazu, vybírali typ reakce na užití určitých anglicismů svými příbuznými. Taktéž jsem se tázala na jejich názory týkající se četnosti anglicismů v médiích, reklamních sloganech a nápisech.

První verze dotazníku byla tedy po pilotáži mírně pozměněna⁴⁹, některé otázky byly nahrazeny jinými, několik jich přibylo. Finální verze dotazníku, umístěné na serveru

---

⁴⁹ Viz Přílohy.

www.vyplnto.cz⁵⁰, se zúčastnili respondenti mladších i starších věkových kategorií. Dotazníkové šetření probíhalo i v podobě písemné, kterého se zúčastnili jak příslušníci generace starší, konkrétněji lidé důchodového věku bez vyššího dosaženého vzdělání a studenti Univerzity třetího věku v rámci Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, tak i respondenti mladší věkové kategorie a osoby středního věku, 45 až 60 let. Jejich odpovědi byly následně vepsány do elektronické verze dotazníku, aby se daly výsledky porovnat a vyhodnotit jako celek.

8. Předpoklady dotazníkového šetření

V první části otázek, kde mají respondenti zvolit český výraz namísto užitých anglicismů, očekávám vyšší procento správných odpovědí od generace mladší než starší. Ke svým závěrům jsem dospěla díky předpokladu, že většina mladších lidí, zejména studentů, má hlubší znalost anglického jazyka, a proto pro ně bude jednodušší daným výrazům porozumět nebo si je jazykově odvodit. Co se starší generace respondentů týče, myslím si, že jejich znalost angličtiny bude nižší, tudíž pro ně bude volba synonymního českého výrazu náročnější. Nepochybuji ale, že někteří jednotlivci této věkové kategorie zvolí všechny výrazy správně. Slova jako *meeting/mítink*, *image/imidž* a *cash* považuji za jednodušší, jelikož se v našem jazyce denně vyskytují, proto by většině uživatelů neměla být cizí. Nicméně existují zcela jistě lidé, kteří se s těmito výrazy běžně nesetkávají, jelikož ani jejich blízcí taková slova nepoužívají. U těchto respondentů čekám, že volba českých ekvivalentů pro ně bude náročnější. U výrazů *babysitting*, *workshop* a *paginace/paging* předpokládám, že převažovat budou odpovědi správné, ale bude jich rozhodně méně než v prvním případě. Za nejproblematictější anglicismus považuji výraz *steeppler* vyskytující se především ve spojitosti s dostihovou terminologií, která je nezasvěceným lidem poněkud vzdálená.

U druhého okruhu dotazníkových otázek jsou mé předpovědi poněkud méně jasné než u otázek předchozích. Zde se naopak domnívám, že mezi správně odpovídající respondenty se budou řadit převážně ti s vyšším dosaženým vzděláním nebo lidé střední věkové kategorie. Myslím si, že největší komplikace bude skýtat výraz *summit*, který patří mezi výrazy známější. I přestože se s tímto anglicismem člověk dennodenně setkává při sledování televizních novin či jiného programu a nad jeho významem se nepozastavuje, je

---

⁵⁰ LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

náročné vlastními slovy význam tohoto slova co nejpřesněji vystihnout. Ostatní výrazy (*bestseller*, *workoholik*, *chatovat/četovat*, *poker face*) nepovažuji pro mladší generaci za nijak složité, předpokládám ale, že výraz *poker face* bude pro generaci starší neznámým. Třetí typ otázek je, co se předpovědí jednotlivých odpovědí týče, nejsložitější a dle mého názoru špatně odhadnutelný. Jednotlivé odpovědi se zcela jistě budou lišit v závislosti na věku, nejvyšším dosaženém vzdělání a úrovni znalosti anglického jazyka. Předpokládám, že přístup k adaptacím anglicismů do českého jazyka bude kladnější a méně náročný ze strany generace mladší, naopak že respondenti spadající do starší věkové kategorie budou více proti těmto přejímkám a nebudou tento proces považovat za nezbytný. Vymykát se z této věkové generace mohou respondenti vysokoškolského vzdělání, jelikož jsou s těmito výrazy častěji v kontaktu, a navíc z vlastní zkušenosti vědí, že by se česká terminologie bez anglicismů neobešla. Na druhou stranu si myslím, že například u otázky, zdali dotyčný užívá anglicismy v běžné mluvě, aniž by si to uvědomoval, budou kladné odpovědi převažovat u generace mladší. Ta se s těmito výrazy dostává častěji do styku prostřednictvím internetu, počítačových her či komunikací s vrstevníky, kteří anglické přejímky taktéž používají. Myslím si, že nejviditelnější rozdíly se projeví v otázkách číslo 24 a 25, které se snaží zjistit reakci na užití konkrétních anglicismů v běžné konverzaci. Mladší generaci dotazovaných nebo lidem pohybujícím se v daném oboru budou tato slova určitě srozumitelnější a jejich užití automatictější.

Kdybych se měla vyjádřit k otázkám otevřeným, které od účastníků dotazníkového průzkumu žádají vyjmenování pěti nejčastěji užívaných anglicismů a osobní názor na reklamní slogany či nápisy, kde je užito anglických výrazů, předpokládám pozitivnější přístup generace mladší v protikladu ke starší. Důvodem je podle mne aktivní užívání angličtiny a vyšší úroveň její znalosti, bližší a častější kontakt s těmito výrazy, větší otevřenost vůči novým slovům. Tohle ale zdaleka není jediný faktor, který ovlivňuje přístup k anglickým výrazům. Ačkoli se s nimi mladší generace více střetává, postoj k těmto slovům ovlivňuje i pracovní prostředí, ve kterém se člověk každý den nachází, a také typ lidí, se kterými spolupracuje. Je pravděpodobné, že zaměstnanci zahraničních firem se s anglicismy budou setkávat častěji než ostatní a určitě jim v běžné komunikaci i lépe porozumí.

Předpoklady dotazníkového šetření jsou subjektivní, proto z nich nemůžeme vysuzovat žádné konečné závěry. Objektivní pohled na problematiku anglicismů nám poskytnou až výsledky průzkumu a následná interview s příslušníky odlišných věkových generací.

9. Vyhodnocení odpovědí dotazníku

Nejprve se zaměříme na výsledky dotazníkového průzkumu⁵¹ obecně, nezávisle na věku, nejvyšším dosaženém vzdělání a úrovni znalosti anglického jazyka. V dalších podkapitolách se podíváme na rozdílnost odpovědí právě v závislosti na těchto vymezujících faktorech.

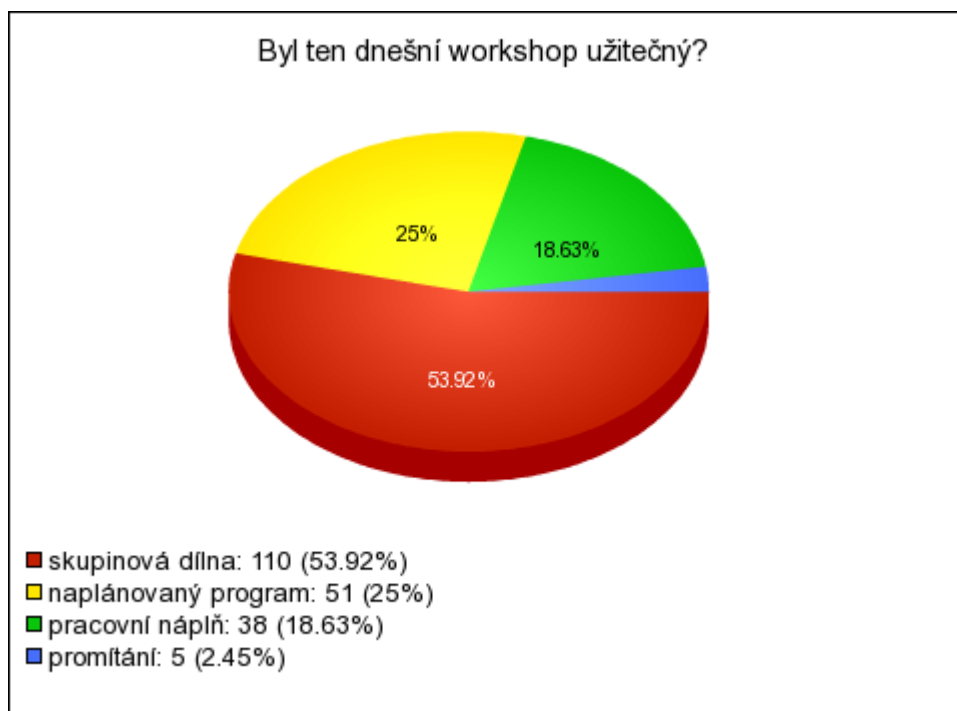
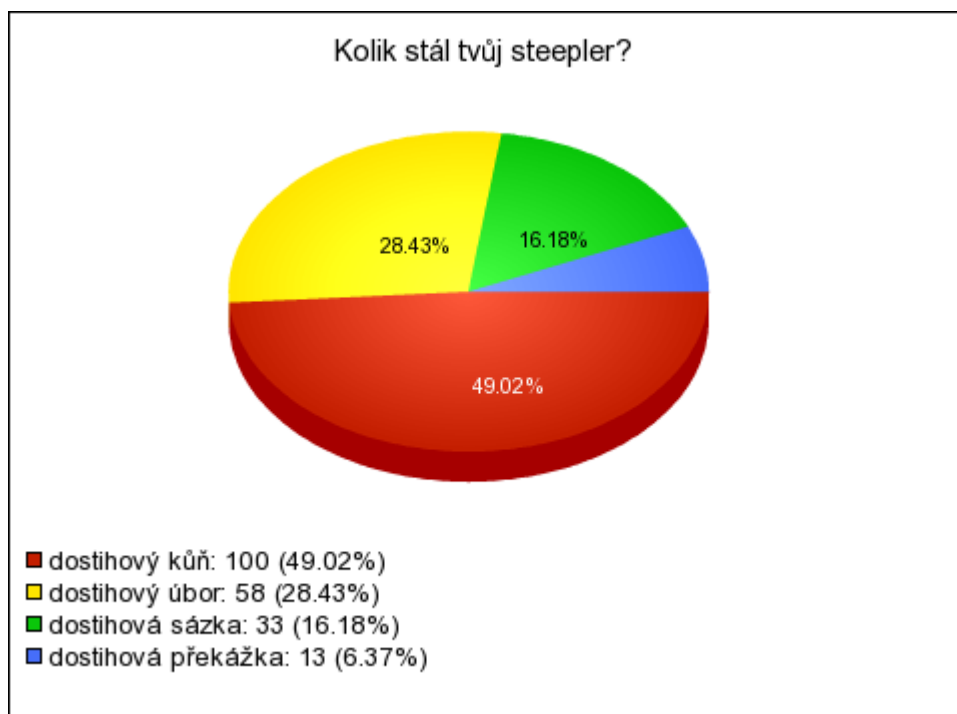
V prvním bloku uzavřených otázek zjišťující schopnost respondentů nahradit anglicismus českým ekvivalentem se ukázalo, že vysoká úspěšnost byla u otázek číslo 1 (86,27 %), 2 (87,25 %) a 7 (92,16 %). Tyto otázky obsahovaly anglicismy *meeting/mítink*, *image/imidž* a *cash*, z čehož usuzujeme na jejich frekventované užívání v rámci všech věkových kategorií. Otázka číslo 3, týkající se na význam slova *steeples*, patřila k nejproblematictějším ze všech. Jedná se o termín méně se vyskytující v každodenní komunikaci, a tudíž i odpovědi dotazovaných byly různé. Správně odpovědělo 49,02 % všech respondentů, druhou nejčastější odpovědí byla možnost dostihový úbor a hned vzápětí dostihová sázka.

Překvapivé výsledky je možno pozorovat u výrazu *workshop*, u kterého bychom předpokládali téměř neomylnou volbu správné odpovědi, jelikož se jedná o poměrně nový a často užívaný anglicismus ve všech odvětvích běžného života. Můžeme se s ním setkat v zaměstnání, politice, v mnoha odvětvích kultury, vyskytuje se také v tisku. Procenta jednotlivých odpovědí nám ukazuje následující grafické zpracování.⁵²

---

⁵¹LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

⁵²LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

Zbylé dvě otázky ptající se na slova *babysitting* a *paginace/paging* dopadly téměř shodně. Počet správných odpovědí se procentuálně pohybuje kolem 65 %, což značí známost těchto anglicismů nebo správné odvození českého výrazu od anglického. Ačkoli je procento správných odpovědí poměrně vysoké, můžeme pozorovat zajímavé rozdílnosti

v odpovědích jednotlivých respondentů, které si uvedeme v následující části práce. Tyto odpovědi se liší zejména v závislosti na věku a úrovni znalosti anglického jazyka.

Druhá část dotazníkového šetření se zaměřuje na schopnost co nejpřesněji vysvětlit význam uvedeného anglicismu vlastními slovy. Při závěrečné analýze těchto otevřených otázek bylo zjištěno, že největším problémem jsou výrazy *summit* a *poker face*. Spousta dotazovaných tato slova vynechala nebo napsala, že význam slova nezná. U anglicismu *summit* patřila k nejčastějším odpovědím slova *setkání, sjezd, schůze, jednání, konference*, která ale nevystihují jeho celou podstatu. Akademický slovník cizích slov definuje tento anglicismus jako „schůzka, jednání, konference státníků na nejvyšší úrovni“⁵³. Nejdůležitější část tohoto výrazu, tedy že se jedná o konferenci na nejvyšší úrovni, vynechala většina respondentů. Z tohoto usuzujeme, že přestože je zmíněný anglický výraz lidem známý, přesný význam slova nejsou schopni vystihnout. Tento fakt může často zapříčinit jeho chybné užívání nebo misinterpretaci v rámci mluveného projevu.

Podobný problém neúplného vysvětlení nastal taktéž u slova *bestseller*. Akademický slovník cizích slov uvádí, že se jedná o „knihu, která jde rychle nebo nejvíce na odbyt“⁵⁴, účastníci dotazníku velice často uvedli pouze adjektivum *nejprodávanejší, nejlépe prodávány, nejlepší*. Jejich odpovědi jsou signálem toho, že v dnešním jazyce tento výraz poukazuje i na nové formy užití (například film,...), nefunguje jen v kontextu s knihou. Anglicismy *workoholik* i *chatovat/četovat* patřily ke známějším, dokázalo je vysvětlit více respondentů, ale i přesto chybělo u druhého slova zdůraznění, že se jedná o komunikaci přes internet. Z této skupiny otázek můžeme vydedukovat postoj uživatelů českého jazyka k anglicismům. Domnívají se, že mnoha anglicismům rozumí a vědí, co znamenají, mají-li však několika slovy jejich význam vystihnout, ve většině případů není tato definice úplná či správná.

Třetí okruh dotazníkových otázek obsahuje názorově vyrovnanější odpovědi, lze tedy konstatovat, že všeobecný názor na anglicismy neexistuje, liší se u každého jedince. Z odpovědí také vyčteme, že není pravidlem vstřícnější postoj k těmto přejímkám ze strany generace mladší, nalezneme zde i příznivce ze starší věkové kategorie a naopak. Přejímání slov z angličtiny považuje za nezbytné 45,1 % respondentů, ale na druhou stranu má téměř polovina dotazovaných občasné problémy s porozuměním textu

---

⁵³ KRAUS, J. a kol. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1998. str. 720.

⁵⁴ KRAUS, J. a kol. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1998. str. 100.

obsahující anglicismy. Podrobnější výsledky jsou zachyceny v samotném grafu, který znázorňuje výsledky otázek číslo 13 a 14.⁵⁵

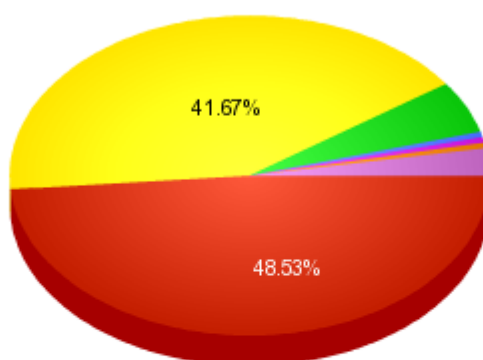
⁵⁵LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

Na otázku, jestli anglicismy obohacují náš jazyk, odpovědělo celých 47,55 % respondentů záporně, 32,84 % kladně, což je velmi podobné výsledkům otázky číslo 16. 48,53 % odpovídajících používá anglické výrazy v běžné mluvě nevědomky, 41,67 % z nich si naopak nemyslí, že by používali anglicismy v běžné mluvě, aniž by si to uvědomovali. Ačkoli se 37,75 % respondentů domnívá, že anglickým slovům rozumí dobře v písemné i mluvené podobě, nebyli někteří z nich schopni správně vysvětlit například výraz *poker face* či *summit*. V rámci snadnosti porozumění anglicismů se na první příčce objevil názor, že respondenti rozumí dobře jejich mluvené i psané podobě, druhou příčku obsadila podoba psaná, mluvená je na pozici třetí. V mluveném projevu je těžší přejatá slova zachytit, správně jim porozumět a vyvodit z kontextu význam, v písemné podobě má dotyčný více času na pochopení anglicismu, je zde i možnost se v textu vrátit zpět či vyhledat význam ve slovníku cizích slov. Následující grafy⁵⁶ zachycují odpovědi na otázky číslo 16 a 17.

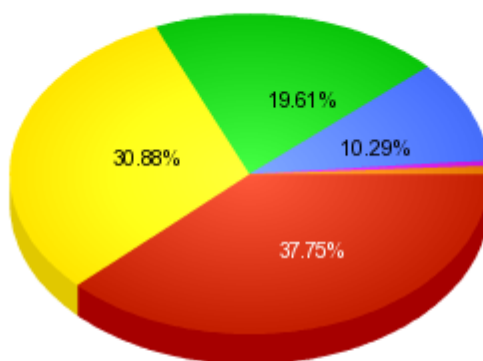
⁵⁶LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

Přijde Vám, že používáte anglicismy v běžné mluvě, aniž byste si to uvědomovali?

- ANO: 99 (48.53%)
- NE: 85 (41.67%)
- NEVÍM: 11 (5.39%)
- nic: 1 (0.49%)
- někdy ale málo: 1 (0.49%)
- uvědomuju si to a jsem proto frajer: 1 (0.49%)
- Ostatní odpovědi: 6 (3%)

Je pro Vás snazší porozumět anglickým výrazům spíše v psané nebo mluvené podobě?

- ROZUMÍM DOBŘE OBĚMA: 77 (37.75%)
- V PSANÉ PODOBĚ: 63 (30.88%)
- V MLUVENÉ PODOBĚ: 40 (19.61%)
- nerozumím ani jedné: 21 (10.29%)
- jak kdy: 1 (0.49%)
- spíše když to má nějakou souvislost: 1 (0.49%)
- Ostatní odpovědi: 1 (0%)

Užívání většího množství anglicismů má mnoho důvodů a skrytých záminek, příkladem může být cizinec jako jeden ze členů rodiny, se kterým komunikace probíhá v angličtině. Člověk, pro kterého je užívání angličtiny přirozené, se anglických výrazů v českém jazyce obtížně zbavuje, není schopen je zcela vymýtit. Důvodů samozřejmě existuje nepřeberné množství. Zda podle respondentů používají někteří lidé anglické výrazy zejména proto, aby se odlišili od ostatních, odpovědělo 132 (64,71 %) z nich kladně, 39 (19,12 %) záporně a 27 (13,24 %) odpovědělo, že neví. Mezi dalšími názory se objevila konstatování jako: „někteří mají pocit, že jim to zvyšuje prestiž“⁵⁷ nebo „může to tak být, ale spíše je dotyčný závislý na míře ztotožnění se s ostatními“⁵⁸.

O zvýšení počtu anglických slov v médiích za posledních 10 let téměř nikdo z dotazovaných nepochybuje, všichni jsou si této vlny přejímání vědomi. Internet považuje 70,1 % adresátů za druh médií, kde lidé nejčastěji s těmito cizími výrazy přicházejí do styku; druhou v pořadí skončila televize, hned za ní tisk a někteří dotazovaní uváděli, že se s nimi můžeme setkat v masmediální komunikaci obecně. Při vyhodnocování otázek 22 a 23 jsem byla docela překvapená, že někteří uživatelé českého jazyka stále používají výraz *košíková* (25,49 %) namísto anglicismu *basketbal* (74,51 %). Méně respondentů (15,2 %), ale stále se takoví našli, odpovědělo, že v písemné podobě upřednostňuje formu *džez* před *jazz*, i přestože konkrétně tento anglicismus skoro v počestělé verzi nenalezneme. V těchto dvou případech pozorujeme tíhnutí spíše k anglicismům, ale vidíme, že jsou české výrazy stále užívány, což je příkladem adaptace, která dosud plně neproběhla.

Adaptace anglicismů do češtiny je velice zdoluhavý a většinou nepřesný proces, jelikož i po jeho přejetí se setkáváme s rozkolísaností jak v podobě písemné, tak i ve výslovnosti. „Ano“ bylo nejčastější odpovědí na otázku, zda by dotazovaní zachovali původní podobu (psanou i mluvenou) anglicismů při přejímání výrazů do českého jazyka. 48,53 % dotázaných by tuto původní podobu anglických výrazů ponechalo, další procenta vidíme v níže uvedeném grafu.⁵⁹

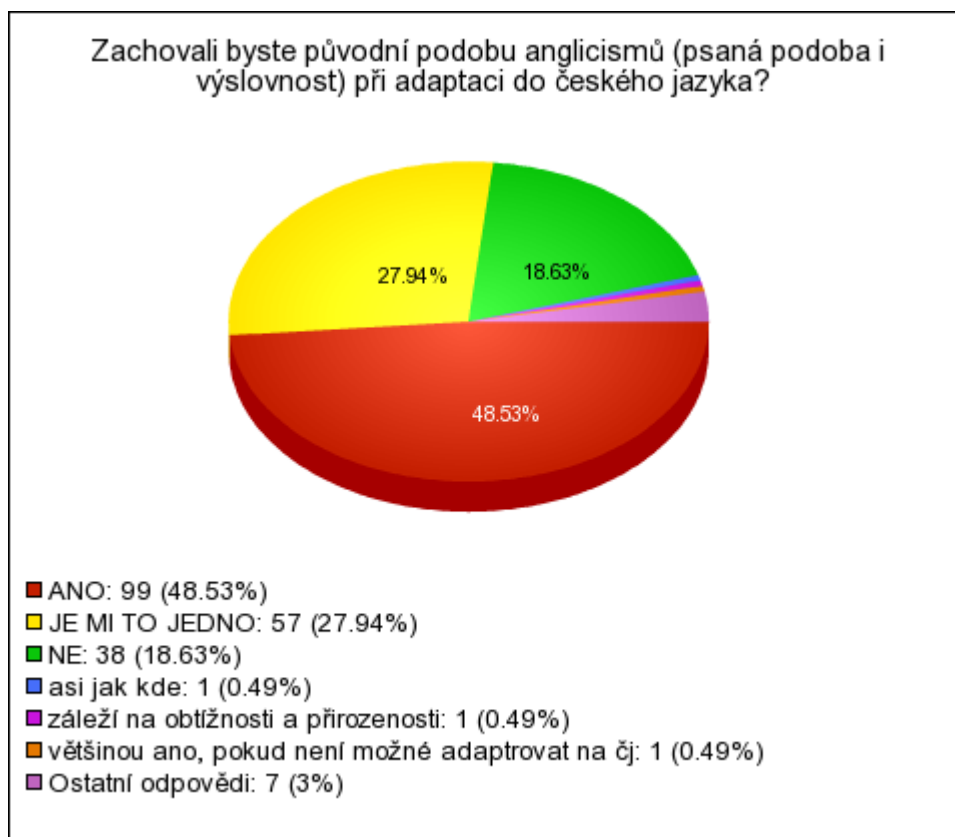
---

⁵⁷LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

⁵⁸LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

⁵⁹LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

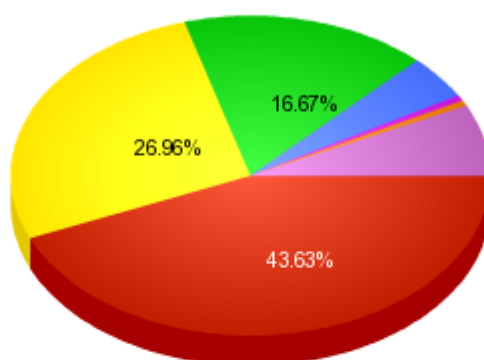

Při běžné konverzaci s kamarádem či kamarádkou se většinou nad slovy nepozastavujeme, jelikož jim rozumíme, i pokud se jedná o anglicismy. Nicméně, může se stát, že použijí anglické výrazy nám neznámé a my jejich významu neporozumíme. V dotazníku jsme se respondentů ptali, jak na ně působí uvedené anglicismy. Prvním slovem byl *briefing/brífink* nejčastěji užívaný v pracovním prostředí, kde se uplatňuje týmová spolupráce. Ačkoli se nad tímto anglicismem v rámci konverzace nepozastaví 43,63 % dotazovaných, kterým tento výraz přijde přirozený, 26,96 % respondentů se nad tímto slovem zarazí, ale význam následně vyvodí z kontextu. Druhým příkladem byl výraz *homepage*, který adresátům nepřišel zcela přirozeným a hojně užívaným, ale stále 70 z nich dokáže vyvodit význam slova z kontextu, 62 respondentů se nad výrazem nepozastaví a 33 lidí tvrdí, že okruh jejich známých anglické výrazy vůbec nepoužívá. Následující grafické zobrazení ukazuje výsledky odpovědí číslo 24 a 25, kde můžeme porovnat vnímání obou uvedených anglicismů dotazovanými.⁶⁰

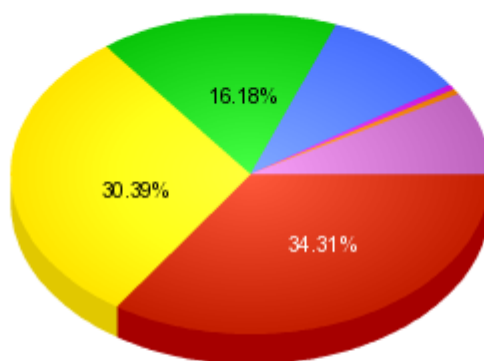
⁶⁰LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

Když Váš kamarád(ka), kolega/kolegyně v práci nebo známý použije v běžné konverzaci anglicismus briefing/brífink:

- přijde mi to přirozené, nepozastavím se nad tím: 89 (43.63%)
- zarazím se, ale význam z kontextu vyvodím: 55 (26.96%)
- okruh mých známých anglické výrazy nepoužívá : 34 (16.67%)
- zarazím se a větu nepochopím: 9 (4.41%)
- přijde mi to trapné: 1 (0.49%)
- zarazí mě to, ale rozumím tomu: 1 (0.49%)
- Ostatní odpovědi: 15 (7%)

Když Váš kamarád(ka), kolega/kolegyně v práci nebo známý použije v běžné konverzaci anglicismus homepage:

- zarazím se, ale význam z kontextu vyvodím: 70 (34.31%)
- přijde mi to přirozené, nepozastavím se nad tím: 62 (30.39%)
- okruh mých známých anglické výrazy nepoužívá : 33 (16.18%)
- zarazím se a větu nepochopím: 20 (9.8%)
- přijde mi to trapné: 1 (0.49%)
- slovu rozumím, ale do konverzace se mi nehodí : 1 (0.49%)
- Ostatní odpovědi: 17 (8%)

Otázky dotazníkového šetření číslo 26 a 27 jsou otevřené, jejich vyhodnocení je obtížnější, a proto se jimi nebudeme zabývat v této části, ale vyhodnotíme si je až v závislosti na věku, nejvyšším dosaženém vzdělání a úrovni znalosti anglického jazyka v následujících podkapitolách.

9.1 Vyhodnocení dotazníku - kontrast mezi generací starší a mladší

Lidé mladší věkové kategorie si myslí a v dotazníku tvrdí, že anglicky umí lépe než respondenti starší generace. Jejich úroveň znalosti anglického jazyka je vyšší, tudíž je pro ně jednodušší anglicismům porozumět, ale na druhou stranu mají dotazovaní starší věkové kategorie delší zkušenosti s jazykem a jeho proměnami. Zažili již více jazykových změn, například německé či ruské výrazy v českém jazyce a jejich následné vymýcení. Díky těmto změnám se na náš jazyk dívají s obdivem, že se dokázal od těchto vlivů očistit, a jsou jim proto anglické výrazy „nesympatické“. Je samozřejmé, že tento skeptický názor na anglicismy nesdílí všichni adresáti této generace, záleží na jejich osobním přístupu a postoji.

Z výsledků dotazníkového šetření⁶¹ lze v rámci starší věkové generace pozorovat kladnější přístup k přejatým slovům z angličtiny ze strany studentů Univerzity třetího věku v rámci Filozofické fakulty UK než nestudujících penzistů z Valašského Meziříčí. Zde hraje důležitou roli nejvyšší dosažené vzdělání a taktéž studijní prostředí, ve kterém se lidé mnohem častěji setkávají s cizími výrazy a narážejí i na anglicismy. Nejedná se ale pouze o negativní názor členů starší věkové generace, kritiku těchto anglických přejímek jsme přijali i od studentů středních a vysokých škol, kteří tvrdí, že český jazyk má dostatečně bohatou slovní zásobu, tudíž nemusí přejímat slova z angličtiny.

Abychom byli schopni výsledky klasifikovat, je nutno respondenty rozdělit do jednotlivých věkových skupin. Při tomto dělení jsem se držela vývojovými etapami, které ve své knize *Vývojová psychologie* (1998, str. 161) uvádějí Josef Langmeier a Dana Krejčířová. První skupinou jsou respondenti do 20 let věku, druhou tvoří dotazovaní ve věku 20 – 25 let, lidé ve věku 26 – 45 let (střední dospělost) představují třetí věkovou kategorii. Do čtvrté skupiny patří věková skupina adresátů v rozmezí 46 – 65 let (pozdní dospělost) a pátou kategorií jsou lidé ve věku 65 let a více (stáří).

---

⁶¹LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

Zodpovězení prvních sedmi otázek dotazníkového šetření byl největší problém pro respondenty do 20 let, jelikož ještě nepřicházejí do styku s těmito slovy tak často, jako dotazovaní jiných věkových skupin. Druhou skupinou, které těchto prvních sedm otázek způsobilo komplikace, jsou respondenti ve věku 65 let a více, a to zejména proto, že se angličtinu nikdy neučili a s novými přejímkami se nesetkávají tak často jako adresáti časně a střední dospělosti, kteří odpovídali nejlépe. Ukázalo se, že ani respondentům generace starší nedělají ve většině případů problém výrazy *meeting/mítink*, *image/imidž* a *cash/keš*, které jsou již plně do našeho jazyka adaptovány a v poslední době převažují v mluveném i psaném projevu. Následující tabulky seřazené dle výše zmíněných věkových kategorií respondentů nám ukazují, kolik lidí odpovědělo na otázky 1 až 7 správně a kolik chybně. Ve sloupci „Succedent“ nalezneme počty dotazovaných, který zvolili odpověď správnou, ve sloupci „Non Succedent“ počet těch, kteří odpověděli špatně a v posledním nalezneme procento úspěšnosti.

	Succedent	Non Succedent	Procento správných odpovědí
otázka č. 1: jednání	13	7	65 %
otázka č. 2: styl	17	3	85 %
otázka č. 3: dostihový kůň	5	15	25 %
otázka č. 4: hlídání dětí	12	8	60 %
otázka č. 5: skupinová dílna	3	17	15 %
otázka č. 6: stránkování	8	12	40 %
otázka č. 7: hotovost	11	9	55 %

Tabulka č. 1: věk respondentů: do 20 let

	Succedent	Non Succedent	Procento správných odpovědí
otázka č. 1: jednání	42	0	100 %
otázka č. 2: styl	42	0	100 %
otázka č. 3: dostihový kůň	20	22	47,6 %
otázka č. 4: hlídání dětí	41	1	97,6 %
otázka č. 5: skupinová dílna	37	5	88 %
otázka č. 6: stránkování	39	3	92,9 %
otázka č. 7: hotovost	42	0	100 %

Tabulka č. 2: věk respondentů: 20-25 let

	Succedent	Non Succedent	Procento správných odpovědí
otázka č. 1: <i>jednání</i>	35	0	100 %
otázka č. 2: <i>styl</i>	32	3	91,4 %
otázka č. 3: <i>dostihový kůň</i>	20	15	57,1 %
otázka č. 4: <i>hlídání dětí</i>	21	14	59,9 %
otázka č. 5: <i>skupinová dílna</i>	15	20	42,9 %
otázka č. 6: <i>stránkování</i>	24	11	68,6 %
otázka č. 7: <i>hotovost</i>	35	0	100 %

Tabulka č. 3: věk respondentů: 26-45 let

	Succedent	Non Succedent	Procento správných odpovědí
otázka č. 1: <i>jednání</i>	36	11	76,6 %
otázka č. 2: <i>styl</i>	35	12	74,5 %
otázka č. 3: <i>dostihový kůň</i>	25	22	53,2 %
otázka č. 4: <i>hlídání dětí</i>	26	21	55,3 %
otázka č. 5: <i>skupinová dílna</i>	23	24	48,9 %
otázka č. 6: <i>stránkování</i>	27	20	57,4 %
otázka č. 7: <i>hotovost</i>	44	3	93,6 %

Tabulka č. 4: věk respondentů: 46-65 let

	Succedent	Non Succedent	Procento správných odpovědí
otázka č. 1: <i>jednání</i>	41	19	68,3 %
otázka č. 2: <i>styl</i>	36	24	60 %
otázka č. 3: <i>dostihový kůň</i>	27	33	45 %
otázka č. 4: <i>hlídání dětí</i>	26	34	43,3 %
otázka č. 5: <i>skupinová dílna</i>	32	28	53,3 %
otázka č. 6: <i>stránkování</i>	25	35	41,6 %
otázka č. 7: <i>hotovost</i>	51	9	85 %

Tabulka č. 5: věk respondentů: nad 65 let

Nejzjevnější rozdíly v odpovědích mezi těmito generacemi se objevily v druhém bloku otázek, konkrétněji u čísel 8 až 12. Ačkoli má mladší generace blíže k anglicismům a setkává se s nimi podstatně častěji, vysvětlit správně tyto termíny dokázali lépe členové ve věku 46 – 65 a nad 65 let. Přesnějšího vysvětlení jsme si všimli zejména u slov *summit*, *workoholik* a *bestseller*. Tyto tři anglicismy dokázalo správně vysvětlit 69 % respondentů

ve věku 46 – 65 let, 58 % dotazovaných v rozmezí 20 – 25 let, 47 % adresátů věkové kategorie 26 – 45 let, 41 % účastníků dotazníkového šetření ve věku nad 65 let a 30 % respondentů do 20 let. Jedinou výjimkou bylo slovo *chatovat/četovat*, u kterého tito respondenti často nespécifikovali, že se jedná o komunikaci přes internet, což je u tohoto anglicismu zásadní. Naopak lidé prvních dvou věkových skupin tento výraz vysvětlili téměř bezchybně. Anglický výraz *poker face* byl na rozhraní, přesnější odpovědi jsme ale zaznamenali také u generace mladší (20-25 let), jelikož spousta starších respondentů na tuto otázku odpověď neznala. Tyto dva anglicismy dokázali nejlépe vysvětlit adresáti věkové kategorie 20 – 25 let (76 %), největší problémy měli s vysvětlením výše zmíněných anglických slov lidé ve věku nad 65 let, jen 31 % z nich dokázalo odpovědět správně.

Ve třetím typu otázek nelze posoudit, zda převažuje vstřícnější přístup k anglicismům ze strany mladších či starších věkových skupin, jelikož se názory jednotlivců liší. Předpokládali jsme, že názory mladší generace na užívání anglicismů a jejich působení budou výrazně pozitivnější, ale opak je pravdou. Spousta dotazovaných mladšího věku odpovídala negativně a bránila český jazyk, což bylo překvapivým zjištěním, na druhé straně někteří lidé z generace starší přiznali, že anglické výrazy sami nevědomě používají a jejich přílivu se nebrání. V následujících tabulkách vidíme, jaký postoj zaujímají lidé různých věkových skupin k anglicismům. Čísla znázorňují počet respondentů, kteří tyto odpovědi u následujících otázek zvolili. Znění otázek uvedených v tabulkách je:

- 13) Považujete přejímání slov z angličtiny za nezbytné?
- 15) Obohacují podle Vás anglické výrazy český jazyk?
- 16) Přijde Vám, že používáte anglicismy v běžné mluvě, aniž byste si to uvědomovali?
- 18) Domníváte se, že někteří lidé používají anglická slova zejména proto, aby se odlišili od ostatních?
- 19) Zvýšil se podle Vás počet anglických slov v médiích (TV, rádio,...) za posledních 10 let?

	ANO	NE	NEVÍM	JINÁ ODPOVĚĎ
otázka č. 13	5	8	7	0
otázka č. 15	9	5	6	0
otázka č. 16	13	3	4	0
otázka č. 18	4	10	6	0
otázka č. 19	12	2	3	3

Tabulka č. 6: věk respondentů: do 20 let

	ANO	NE	NEVÍM	JINÁ ODPOVĚĎ
otázka č. 13	17	15	7	3
otázka č. 15	19	11	6	6
otázka č. 16	30	10	2	0
otázka č. 18	33	5	3	1
otázka č. 19	41	0	0	1

Tabulka č. 7: věk respondentů: 20-25 let

	ANO	NE	NEVÍM	JINÁ ODPOVĚĎ
otázka č. 13	11	19	3	2
otázka č. 15	7	22	4	2
otázka č. 16	14	19	2	0
otázka č. 18	21	10	3	1
otázka č. 19	34	0	1	0

Tabulka č. 8: věk respondentů: 26-45 let

	ANO	NE	NEVÍM	JINÁ ODPOVĚĎ
otázka č. 13	15	24	4	4
otázka č. 15	14	28	3	2
otázka č. 16	29	11	2	5
otázka č. 18	31	6	8	2
otázka č. 19	46	0	0	1

Tabulka č. 9: věk respondentů: 46-65 let

	ANO	NE	NEVÍM	JINÁ ODPOVĚĎ
otázka č. 13	12	30	8	10
otázka č. 15	10	32	6	12
otázka č. 16	17	28	7	8
otázka č. 18	26	14	8	12
otázka č. 19	48	5	3	4

Tabulka č. 10: věk respondentů: nad 65 let

Názory na otázku číslo 13, zdali respondent považuje přejímání anglických slov za nezbytné, se v rámci obou generací zásadně lišily. 40 % respondentů věkové kategorie 20 – 25 let si myslí, že je nezbytností přejímat anglická slova do češtiny, naopak lidé ve věku 65+ stáli v opozici. Jen 20 % z nich považuje adaptaci anglických výrazů za

nezbytné, většina z nich tvrdí, že přejímání anglických slov „není nezbytné, spíše nezastavitelné“, „není nezbytné, ale nevyhnutelné“, „je v dnešní době spíše přirozené než nezbytné“ anebo byli naopak zcela proti těmto slovům v našem jazyce, jelikož „je to na úkor češtiny a jde převážně o snobismus“.

U otázky číslo 16 se k nevědomému užívání anglicismů přiznali většinou dotazovaní mladšího věku. Kladně odpovědělo 65 % respondentů do 20 let, 71,4 % adresátů ve věku 20 – 25 let, 40 % dotazovaných v rozmezí 26 – 45 let, 61,7 % účastníku šetření ve věku 46 – 65 let a 28,3 % respondentů nad 65 let. Adresáti starší věkové kategorie zpravidla uváděli, že nevědomky žádné anglicismy neužívají, proto také u některých z nich převažovala odpověď *košíková* u otázky číslo 22 a volba *džez* u 23. otázky. U otázek číslo 24 a 25 se opět objevila směsice názorů, záleželo také na pracovním prostředí odpovídajícího a v jakém okruhu lidí se pohybuje. U generace starší se často vyskytovaly protikladné odpovědi, a to že „okruh mých známých anglické výrazy nepoužívá“ nebo „přijde mi to přirozené, nepozastavím se nad tím“, kdežto u generace mladší převažovaly první dvě odpovědi z možného výběru.

Vyjmenovat pět nejčastějších anglicismů, které respondent užívá, byl pro všechny poněkud tvrdým oříškem. Dotazovaní ve věku 26 – 65 let a nad 65 let zmiňovali nejčastěji tato slova: *boom*, *zabookovat*, *zčekovat*, *komp*, *fake*, *skypovat*, *googlovat*, *cool*, *online*, *notebook*, *džiny*, *drink*, *brainstorming*, *džus*, *sory*, *fajn*⁶², respondenti mladší věkové kategorie (do 20 let, 20 – 25 let) uváděli anglicismy *chat*, *hard disk*, *looser*, *second-hand*, *last minute*, *fast food*, *pop*, *briefing*, *CD*, *know-how*, *deadline*, *flip chart*, *facebook*, *reality show*, *fleška*, *fitko*, *song*, *link*, *sory*⁶³ a další. Mezi společné anglické výrazy, které byly zmíněny oběma skupinami, patří nejčastěji slova z oblasti sportovní terminologie a názvy sportů, anglické zkratky, slova z počítačové terminologie a pejorativní výrazy: *singl*, *debl*, *smeč*, *ofsajd*, *basketbal*, *fotbal*, *volejbal*, *OMG*, *WTF*, *BTW*, *LOL*, *OK*, *vygooglovat*, *skypovat*, *chatovat*, apod.⁶⁴

„Anglické výrazy v reklamě беру jako její běžnou součást a jako snahu tvůrce. Přizpůsobit se okolí a dnešním rychle se měnícím podmínkám – snaže „prorazit“ do světa. Záleží také samozřejmě na jakou cílovou skupinu je reklama zaměřena – anglicismy v reklamě zacílené na starší generaci by mě zřejmě překvapily. Dnešní moderní doba je už

⁶²LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

⁶³LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

⁶⁴LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

ale na přejímání cizích slov zvyklá a setkávám se jen se stížnostmi ze strany starší generace.⁶⁵ Tohle byl jen jeden z názorů člena věkové skupiny 20 – 25 let beroucí anglicismy jako součást reklamy, podobně zněly i další názory respondentů této věkové skupiny. Našla se zde ale i spousta odpůrců anglických výrazů v reklamních sloganech či nápisech, jejíž konstatování zněla například: „Dávám přednost češtině.“, „Působí na mě blbě, nejsme v Americe!“ , „Frajersky, rádoby moderně a hlavně na mě působí, jakoby si reklamní agenti mysleli, že čím víc anglicismů, tím míň tomu bude rozumět a lidi na to skočí.“ a „Hloupě jako autoři.“⁶⁶. To byl pouze výřez z ostrých kritik respondentů mladší věkové kategorie. Dotazovaní spadající do věkových skupin 46 – 65 let a 65 let a více se na anglicismy v reklamách dívají spíše s rezignací: „Už jsem si zvykl.“, „Už si začínáme pomalu zvykat.“, nalezneme zde i názory pozitivnějšího rázu jako „Působí na mě světově.“, „Některé slovní hříčky s anglicismy mohou být velmi sofistikované.“. Samozřejmě, že ani u generace starší se neobejdeme bez negativního pohledu, kam patří odpovědi typu: „Všeho moc škodí. Často jsou zbytečné. Čeština je bohatý a výstižný jazyk, pro starší generace jsou často nesrozumitelné nápisy v obchodech.“, „Zbytečné, vždy se to dá říct hezky česky. Když už reklama ovlivňuje chování člověka, ať mu nekazí aspoň mateřský jazyk.“⁶⁷

Není tedy pravidlem, jak jsme viděli u jednotlivých odpovědí dotazníkového šetření, že by byla mladá generace uživatelů jazyka jen pro anglicismy, naopak lidé starší věkové kategorie zásadně proti. Je to pouze otázkou jednotlivce, záleží na individuálním vnímání těchto výrazů a také na prostředí, ve kterém se respondenti pohybují. Někteří lidé jsou zkrátka cizím vlivům nakloněni a přijímají je s otevřenou náručí, jiní od nich chtějí náš mateřský jazyk osvobodit. Je překvapivé, že tento vztah k působení užívání anglicismů není dán věkovými generacemi, jak si spousta z nás myslí, ale opravdu jednotlivci.

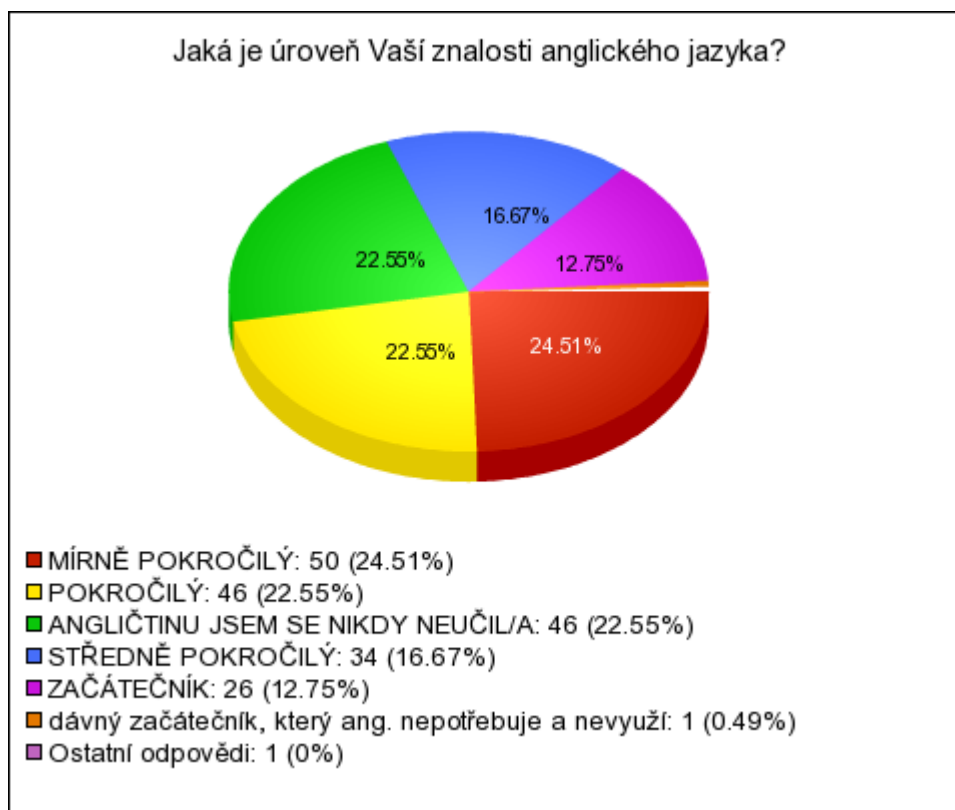
⁶⁵LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

⁶⁶LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

⁶⁷LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

9.2 Odpovědi na základě úrovně znalosti anglického jazyka a nejvyššího dosaženého vzdělání

Úroveň znalosti anglického jazyka je taktéž jeden z faktorů, který ovlivňuje přístup k anglicismům a zejména lepší znalost anglicismů. Člověk s vyšší úrovní angličtiny si může neznámá slovíčka odvodit či přesný význam zná. Pro tyto respondenty je snazší určit význam i neznámých anglicismů, mají alespoň ponětí, o čem se mluví. Respondenti se začátečnickou nebo nulovou znalostí angličtiny měli problém s významovou rovinou výrazu, tudíž v mnoha případech správnou odpověď pouze tipovali. Tito lidé bez znalostí angličtiny nemají žádný záchytný bod, o který by se mohli opřít, k pochopení významu pro ně neznámého anglicismu jim pomáhá pouze kontext. V následujícím grafu vidíme úroveň znalosti anglického jazyka dotazovaných napříč všemi dotazovanými.⁶⁸

Nejvíce adresátů bylo mírně pokročilých, hned za nimi se se stejným počtem respondentů umístili pokročilí a ti, kteří se anglický jazyk nikdy neučili. Zajímavostí, kde se ukázal vliv úrovně znalosti tohoto jazyka, byla otázka číslo 4 ptající se na význam anglicismu *babysitting*. Odpověď *hlídání dětí* zvolili zejména respondenti středně

⁶⁸LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

pokročilé a pokročilé úrovně znalosti angličtiny, kterým je tento termín blízký nebo jej znají právě z hodin tohoto jazyka. Začátečníci a mírně pokročilí na tuto otázku odpovídali ve většině případů *sezení s dětmi*, jelikož si odvodili význam slova *sitting*, což je *sedět*, a proto volili výše zmíněnou odpověď. Dotazovaní, kteří se anglický jazyk nikdy neučili, dali přednost jiné volbě odpovědi, a to buď *zájmový kroužek pro děti*, nebo *škola*.

Úroveň znalosti angličtiny ovlivnila nejen tuto otázku, na které jsme si odpovědi názorně ukázali, ale také mnohé další, například druhý typ otázek, ve kterých bylo třeba vlastními slovy vysvětlit význam pěti slov. Lidé, kteří se anglicky učí, mají větší cit pro tato slova, znají základní principy, na kterém angličtina funguje, a tudíž lépe odvodí význam anglicismů objevující se v českém jazyce.

Zkoumali jsme i závislost odpovědí na nejvyšším dosaženém vzdělání účastníka dotazníkového šetření. Rozdílnost odpovědí se projevila pouze u respondentů se základním vzděláním/studenty ZŠ a těmi, kteří dosáhli vysokoškolského titulu. Jejich odpovědi se lišily zejména u otázek číslo 8 až 12, kde dotazovaní se základním vzděláním neměli téměř žádné tušení o významu slov *bestseller*, *summit* a *poker face*. Lidé vysokoškolského vzdělání si věděli rady téměř se všemi odpověďmi, jelikož jejich úroveň angličtiny je ve většině případů vyšší a s anglicismy se setkávali častěji, ať už ve škole nebo v zaměstnání. Mezi respondenty se středoškolským a vysokoškolským vzděláním již nebyly viditelné rozdíly, zde záleželo spíše na úrovni jejich angličtiny. V následující tabulce vidíme počty respondentů jednotlivých věkových kategorií dle jejich nejvyššího dosaženého vzdělání.

	Základní/Student ZŠ	Středoškolské	Středoškolské s maturitou	Vysokoškolské
do 20 let	17	0	3	0
20 – 25 let	1	3	30	8
26 – 45 let	2	6	13	14
46 – 65 let	3	3	23	18
65+ let	10	7	36	7

Tabulka č. 11: nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Nejpodstatnějšími faktory, které mají vliv na vnímání anglicismů a jejich působení na respondenty je tedy věk, úroveň znalosti angličtiny a nejvyšší dosažené vzdělání. Rozdílnosti ve vnímání anglických výrazů v závislosti na pohlaví či aktivním/pasivním užívání angličtiny jsme nezaznamenali.

Závěr

Anglické výrazy se v českém jazyce vyskytují čím dál častěji a jejich frekvence užívání se zvyšuje. Starší anglicismy již byly do našeho jazyka plně adaptovány, tudíž je používáme přirozeně a nad jejich anglickým původem se téměř nepozastavíme. Názorný příklad uvedl Karel Oliva, ředitel Ústavu pro jazyk český, v pořadu Rentgen o anglicismech v češtině (Český rozhlas Radio Wave).⁶⁹ Zmiňuje zde například slovo *pádlo* (z anglického *paddle*), pro které čeština nemá vlastní název. „Zapadlo to skvěle do české flexe, píšeme tam dlouhé „a“, nepíšeme tam už dvě „d“, skloňujeme to a všichni vodáci to používají.“⁷⁰ Vlna novějších anglicismů na respondenty působí mnohdy nevhodně, jelikož zastiňují krásu a bohatost našeho mateřského jazyka.

Cílem mé bakalářské práce bylo pomocí zkonstruovaného dotazníku zmapovat názory respondentů určitých věkových kategorií na anglicismy. Po vyhodnocení dotazníkového šetření mohu konstatovat, že mé předpoklady se u určitých otázek nevyplnily. Ačkoli mají respondenti starší věkové kategorie nižší úroveň znalosti anglického jazyka, vysvětlit některé výrazy dokázali lépe než dotazovaní generace mladší, což jsem nepředpokládala. Anglicismy jsou přejatá slova, ke kterým každý jednotlivec zaujímá odlišný názor, jinak na něj tyto výrazy působí, a na základě toho se k nim i jinak staví. Někteří respondenti anglické výrazy přijímají s otevřenou náručí a tvrdí, že jsou pro nás nezbytností. Na druhou stranu se mezi dotazovanými objevili i takoví, kteří byli zásadně proti těmto přejímkám a nejraději by český jazyk s bohatou slovní zásobou od těchto slov očistili. Nemůžu tvrdit, že by starší generace respondentů byla zásadně proti anglicismům a naopak, odpovědi se v rámci věkových kategorií lišily spíše u jednotlivých typů otázek. Kvantitativní výzkum v podobě dotazníku byl doplněn o výzkum kvalitativní ve formě rozhovorů s lidmi různého věku (22 let, 38 let a 68 let). Názory dotazovaných na anglicismy v českém jazyce nalezneme v Příloze této práce.

Jsem velice ráda, že jsem se mohla problematice anglicismů věnovat více do hloubky. Anglicismy pronikají do slovní zásoby českého jazyka čím dál tím častěji a je otázkou, jak bude náš jazyk vypadat v příštích 10 letech. Je možné, že vlna anglicismů ustane, ale existuje i druhá varianta, kdy anglické výrazy náš jazyk zcela zaplaví.

---

⁶⁹ PÍŠA, O. *Rentgen o anglicismech v češtině* [online] 16. 7. 2009 [cit. 2011-02-04] Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/radiowave/rentgen/_zprava/606962>.

⁷⁰ PÍŠA, O. *Rentgen o anglicismech v češtině* [online] 16. 7. 2009 [cit. 2011-02-04] Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/radiowave/rentgen/_zprava/606962>.

Použitá literatura

BOZDĚCHOVÁ, I. Vliv angličtiny na češtinu. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. 292 s. ISBN 80-200-0617-6.

ČECHOVÁ, M. a kol. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV, 2003. 342 s. ISBN 80-86642-00-3.

DANEŠ, F. Situace a celkový stav dnešní češtiny. In DANEŠ, F. a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. 292 s. ISBN 80-200-0617-6.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 6. dotisk 3. vyd. Praha: Karolinum, 2009. 372 s. ISBN 978-80-246-0139-7.

GREPL, M.; HLADKÁ, Z.; JELÍNEK, M. a kol. *Příruční mluvnice češtiny*. 2. opravené vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. 799 s. ISBN 80-7106-134-4.

HAUSER, P. *Nauka o slovní zásobě a tvoření slov*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1970.

HLAVSA Z.; SEDLÁČEK M. a kol. *Pravidla českého pravopisu: Školní vydání včetně Dodatku*. 2. rozšířené vyd. Praha: Fortuna, 2007. 384 s. ISBN 80-7168-913-0.

HŮRKOVÁ, J. *Česká výslovnostní norma*. Praha: Scientia, 1995. 74 s. ISBN 80-85827-93-X.

KOPECKÁ, H. *Anglicismy v současné češtině*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2003.

KRAUS, J.; PETRÁČKOVÁ, V. a kol. *Akademický slovník cizích slov*. 1. vyd. (dotisk) Praha: Academia, 1998. 834 s. ISBN 80-200-0607-9.

LANGMEIER, J.; KREJČÍŘOVÁ D. *Vývojová psychologie*. 3. přepracované a doplněné vyd. Praha: Grada Publishing, 1998. 344 s. ISBN 80-7169-195-X.

MACHOVÁ, S.; ŠAMALOVÁ, M. *Výuka pragmatických aspektů řečové komunikace ve vyšších třídách gymnázií a na SOŠ*. 2. upravené vyd. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2007. 208 s. ISBN 978-80-7290-316-0.

MACHOVÁ, S.; ŠVEHLOVÁ, M. *Sémantika a pragmatická lingvistika*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2001. 159 s. ISBN 80-7290-061-7.

NEKULA, M. Anglicismy v češtině. In VIERICK, W.; VIERICK, K.; RAMISCH, H. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. přeložil Nekula, M.; Malá A. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 299 s. ISBN 80-7106-569-2.

Elektronické zdroje

HUJER, O.; SMETÁNKA, E. a kol. *Příruční slovník jazyka českého: Kartotéka lexikálního archivu (1911 – 1991)* [online]. [cit. 2011-03-5]. Dostupný z WWW: <<http://bara.ujc.cas.cz/psjc/search.php>>.

KRAUS, J. O jednom šířícím se typu anglicismů v češtině. *Naše řeč* [online]. 1998, 81, 2-3, [cit. 2011-03-15]. Dostupný z WWW:<<http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7453>>.

LAŠÁKOVÁ, L. *Anglicismy v současné češtině (výsledky průzkumu)*, 2011. [cit. 2011-03-10] Dostupný z WWW: <<http://anglicismy-v-soucasne-cj.vyplnto.cz>>.

MEJSTRŮK, V. Z posledního, 40. sešitu Slovníku spisovného jazyka českého. *Naše řeč* [online]. 1971, 54, 4, [cit. 2011-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://naserec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=5584>>.

PÍŠA, O. *Rentgen o anglicismech v češtině* [online] 16. 7. 2009 [cit. 2011-02-04]
Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/radiowave/rentgen/_zprava/606962>.

Resumé

Práce se zabývá působením užívání anglicismů na určité věkové generace, zjišťuje subjektivní postoje adresáta. Je rozdělena na část teoretickou a praktickou, přičemž teoretická část popisuje změny slovní zásoby jazyka, přejímání anglických slov do českého jazyka a různá stádia adaptace cizích výrazů. V praktické části je pomocí zkonstruovaného dotazníku mapován názor jednotlivců na anglicismy. Kvantitativní výzkum doprovázel i výzkum kvalitativní, který byl uskutečněn pomocí rozhovoru se třemi respondenty. V praktické části práce jsou také vyhodnoceny výsledky dotazníkového šetření v závislosti na věku, nejvyšším dosaženém vzdělání a úrovni znalosti anglického jazyka. Ačkoli jsou anglicismy do českého jazyka přejímány čím dál tím častěji, názory na ně jsou velice rozdílné, což ukazují grafická zobrazení a tabulky v samotné práci.

Summary

The objective of this bachelor's thesis is to show the effect of the usage of "anglicisms" on certain age generations, subjective attitudes of the recipient. It is divided into two parts – theoretical and practical whereas the theoretical part describes all the changes in language word-stock, adoption of English words into Czech language and the different changes of the adaptation of foreign words. The practical part, using a questionnaire, deals with individual attitudes to those English words. Quantitative research was accompanied by qualitative one that was conducted using interviews with three respondents. The practical part also evaluates the results of the survey depending on age, the highest level of educational attainment and English language skills. Although the "anglicisms" are adapted to Czech language more frequently, the opinions about them are dissimilar – see the graphic charts and tables in the thesis.

Klíčová slova

anglicismy, věková kategorie, přejatá slova, perlokuční efekt, dotazník

Key words

anglicisms, age group, loan words, perlocutionary effect, survey

Seznam příloh

Příloha č. 1: Finální podoba dotazníku

Příloha č. 2: Interview – respondent 1 (22 let)

Příloha č. 3: Interview – respondent 2 (38 let)

Příloha č. 4: Interview – respondent 3 (69 let)

Přílohy

Příloha č. 1: Finální podoba dotazníku

anglicismus=jazykový prvek přejatý z angličtiny do jiného jazyka nebo podle angličtiny v něm vytvořený

Vyberte význam podtrženého slova (jednu ze čtyř možností):

1. Na kdy naplánujeme další meeting/mítink?

- a) turnaj   b) jednání   c) rodinnou sešlost   d) rozhovor

2. Tohle je jeho image/imidž.

- a) styl   b) obraz   c) povaha   d) výtvarné dílo

3. Kolik stál tvůj steepler?

- a) dostihový kuň   b) dostihová sázka   c) dostihový úbor   d) dostihová překážka

4. Domluvila sis babysitting?

- a) sezení s dětmi   b) kroužek pro děti   c) hlídání dětí   d) školku

5. Byl ten dnešní workshop užitečný?

- a) skupinová dílna   b) naplánovaný program   c) promítání   d) pracovní náplň

6. Jakou máš nastavenou paginaci/paging?

- a) řádkování   b) asistování   c) odsazení   d) stránkování

7. Nemáš u sebe cash/keš?

- a) klíče   b) slevovou kartu   c) hotovost   d) drobné

Stručně vysvětlete význam následujících pěti slov:

8.   bestseller

9.   workoholik

10.   chatovat/četovat

11.   summit

12.   poker face

Odpovězte prosím na tyto otázky (zakroužkujte):

13) Považujete přejímání slov z angličtiny za nezbytné?

ANO – NE – NEVÍM – JINÁ ODPOVĚD

14) Rozumíte textu hůř, když jsou v něm použity anglické výrazy?

ANO – NE – OBČAS – JINÁ ODPOVĚD

15) Obohacují podle Vás anglické výrazy český jazyk?

ANO – NE – NEVÍM – JINÁ ODPOVĚĎ

16) Přijde Vám, že používáte anglicismy v běžné mluvě, aniž byste si to uvědomovali?

ANO – NE – NEVÍM – JINÁ ODPOVĚĎ

17) Je pro Vás snazší porozumět anglickým výrazům spíše v psané nebo mluvené podobě?

V PSANÉ – V MLUVENÉ – ROZUMÍM DOBŘE OBĚMA – NEROZUMÍM ANI JEDNÉ

18) Domníváte se, že někteří lidé používají anglická slova zejména proto, aby se odlišili od ostatních?

ANO – NE – NEVÍM – JINÁ ODPOVĚĎ

19) Zvýšil se podle Vás počet anglických slov v médiích (TV, rádio,...) za posledních 10 let?

ANO – NE – NEVÍM – JINÁ ODPOVĚĎ

20) V jakém druhu médií se podle Vás lidé nejčastěji seznamují s cizími výrazy?

a) televize   b) tisk   c) internet   d) jiné:

21) Zachovali byste původní podobu anglicismů (psaná podoba i výslovnost) při adaptaci do českého jazyka?

ANO – NE – JE MI TO JEDNO – JINÁ ODPOVĚĎ

22) Používáte častěji výraz *košíková* nebo *basketbal*?

KOŠÍKOVÁ – BASKETBAL

23) Dali byste v písemné formě přednost formě *jazz* nebo *džez*?

JAZZ – DŽEZ

24) Když Váš kamarád(ka), kolega/kolegyně v práci nebo známý použije v běžné konverzaci anglicismus *briefing/břífink*:

- a) přijde mi to přirozené, nepozastavím se nad tím
- b) zarazím se, ale význam z kontextu vyvodím
- c) zarazím se a větě neporozumím
- d) okruh mých známých anglické výrazy nepoužívá
- e) jiná odpověď

25) Když Váš kamarád(ka), kolega/kolegyně v práci nebo známý použije v běžné konverzaci anglicismus *homepage*:

- a) přijde mi to přirozené, nepozastavím se nad tím
- b) zarazím se, ale význam z kontextu vyvodím
- c) zarazím se a větě neporozumím
- d) okruh mých známých anglické výrazy nepoužívá
- e) jiná odpověď

26) Pokuste se vyjmenovat pět nejčastějších anglicismů, které aktivně používáte.

- 27) Jak na Vás působí reklamní slogany/nápisy, kde je užito anglických výrazů?
- 28) **Věk:**
- 29) **Pohlaví:** muž – žena
- 30) **Nejvyšší dosažené vzdělání:** základní – středoškolské – středoškolské s maturitou – vysokoškolské – jiné
- 31) **Angličtinu užívám:** aktivně – pasivně
- 32) **Znalost anglického jazyka:** žádná – začátečník – mírně pokročilý – středně pokročilý – pokročilý

Příloha č. 2: Interview – respondent 1 (22 let)

T: „Jaký je tvůj osobní názor na anglicismy?“

R1: „Anglicismy moc nemusím. Na druhou stranu je používám - někdy mi přijdou výstižnější než česká slova. Někdy mě štve, že kolem sebe slyším tolik anglických výrazů, např. v reklamách a písničkách, ale zas si říkám, že kdyby to bylo česky, nebylo by to třeba tak lákavé.“

T: „A ty sama tato přejatá slova užíváš nebo ne?“

R1: „Ano. Bude to asi i tím, že se pohybuji mezi lidmi, kteří anglicky umí a sami tyhle výrazy používají. Pak, když přijde situace, kdy můžu použít buď český, nebo anglický výraz, dříve mi naskočí ten anglický, protože jej slýchám častěji (jde třeba o slovo meeting). Možná je to taky trochu i o tom, že je to modernější. No a navíc i firma, ve které pracuji, je mezinárodní, člověk je zde obklopen angličtinou, takže pak to proniká i do vyjadřování mimo práci.“

T: „A mohla bys vyjmenovat nějaká konkrétní?“

R1: „Tak třeba ten meeting, cluster, image, OK.“

T: „A dělá ti někdy problém výslovnost anglických výrazů?“

R1: „U těch výrazů, které běžně používám, asi ne.“

T: „Rozumíš třeba tomuto úryvku?“ „... O své *English* jsem ti už napsala a o *boys from Wisconsin* myslím taky. *Hamburgry*, hranolky a taky *sandwiche* mě už dohnaly k nemilé činnosti jako vaření. Hrůza a děs! *Colu* nepiju, piju *Sprite*! ... řekni, ať to s tím učením nepřehání, že se do té Austrálie stejně dostane a když jo tak ať kouká poslat pohled! *Just kidding!*“⁷¹

R1: „No, pokud má jít třeba jen o dvoustránkový dopis v knížce, tak to jde, ale kdyby takhle měla být napsaná celá, asi bych to vzdala. Je to náročné na soustředění: přepínání z češtiny do angličtiny a naopak. Asi by mě z toho za chvíli bolela hlava.“

T: „Ale textu samotnému rozumíš.“

R1: „Jo, to jo.“

T: „Přehnané užívání anglicismů ti tedy vadí nebo to nevnímáš?“

R1: „Jo, všímám si toho. Když to někdo dělá až moc, přijde mi to trapné. Jako by neuměl pořádně česky nebo se za češtinu styděl. asi bych to nechápala, proč to dělá.“

---

⁷¹ NEKULA, M. Anglicismy v češtině. In VIERICK, W. – VIERICK, K. – RAMISCH, H., *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. přel. M. Nekula – A. Malá, 1. vyd. Praha: NLN, 2005, str. 267.

T: „Vím, že máš mladší sourozence. Pozoruješ nějaké anglické výrazy už u nich, když se například baví se svými kamarády?“

R1: „Sestra teď hodně, vlastně skoro vždycky, když spolu mluvíme přes skype, ale to bude tím, že má kolem sebe půl roku jen anglicky mluvící rodinu. No a brácha taky, když jezdí na různé párty, nějak to asi patří k té image, kterou má. Hm, tak se dívám, že je sama docela dost používám.“

T: „Rozumíš všem slovům, když je posloucháš?“

R1: „Myslím, že v naprosté většině případů jo. A když ne úplně přesně, lze to odvodit z kontextu.“

Příloha č. 3: Interview – respondent 2 (38 let)

T: „Jaký je tvůj osobní názor na anglicismy?“

R2: „Můj názor je, že pokud se tyto slova používají při práci, tak mi to nevadí, ale musí tomu dotyčný rozumět, což je v dnešní době o hodně lepší než dříve, ale hlavně u mladší generace, co se týká osobního života, tak se mi to užívání anglických slov nelíbí, třeba sorry, omg atd.“

T: „A ty sama tato přejatá slova užíváš nebo ne?“

R2: „Některá ano, třeba co se týká počítačů určitě.“

T: „A mohla bys vyjmenovat nějaká konkrétní?“

R2: „Software, hardware, super... Já přesně asi nebudu vědět, že třeba slovo, které používám, je často spojeno s anglicismem.“

T: „A dělá ti někdy problém výslovnost anglických výrazů?“

R2: „U slov, která používám často a běžně, tak ne, ale u slov nových, a které vážně použiji jen výjimečně tak ano, třeba brífink (nevím jak to je) nebo třeba když jedeš na zájezd a máš tam všechno v ceně atd.“

T: „Myslíš all inclusive?“

R2: „Ano.“

T: „U tohoto slova máš problém s výslovností?“

R2: „Ano.“

T: „A jak bys ho tedy vyslovila?“

R2: „/ól eksklúsiv/“

T: „Rozumíš třeba tomuto úryvku?“ „... O své *English* jsem ti už napsala a o *boys from Wisconsin* myslím taky. *Hamburgry*, hranolky a taky *sandwiche* mě už dohnaly k nemilé činnosti jako vaření. Hrůza a děs! *Colu* nepiju, piju *Sprite*! ... řekni, ať to s tím učením nepřehání, že se do té Austrálie stejně dostane a když jo tak ať kouká poslat pohled! *Just kidding!*“⁷²

R2: „Normálně, jelikož trochu anglicky umím, ale třeba když tam je celá věta v angličtině, tak mám problémy. Když je tam jen jedno slovo, tak si to podle obsahu věty dokážu odvodit.“

T: „Přehnané užívání anglicismů ti tedy vadí nebo to nevnímáš?“

---

⁷² NEKULA, M. Anglicismy v češtině. In VIERICK, W. – VIERICK, K. – RAMISCH, H., *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. přel. M. Nekula – A. Malá, 1. vyd. Praha: NLN, 2005, str. 267.

R2: „Užívání anglicismů vnímám v případě, že tomu nerozumím, ale pokud tomu rozumím a používá se to často, tak to nevnímám.“

T: „Vím, že máš mladé děti. Pozoruješ nějaké anglické výrazy už u nich, když se například baví se svými kamarády?“

R2: „U syna ano, a to hodně, když se třeba baví přes počítač u nějaké hry, ale dcera ta ne.“

T: „A rozumíš mu, o čem se baví?“

R2: „Občas nevím, někdy se ho ptám, co to slovo nebo zkratka znamená.“

Příloha č. 4: Interview – respondent 3 (69 let)

T: „Jaký je tvůj osobní názor na anglicismy?“

R3: „Jelikož jsem již osoba staršího věku, anglicismy na mě působí někdy až moc moderně, ale nevadí mi. Ráda se přiučím něčemu novému, ale mrzí mě, že nahrazují náš krásný mateřský jazyk.“

T: „A ty sama tato přejatá slova užíváš nebo ne?“

R3: „Moc ne, pokud to vyloženě není nějaké vžité slovo, například sory nebo ok.“

T: „A mohla bys vyjmenovat nějaká konkrétní?“

R3: „Jak říkám, třeba sory, ok, hamburger, četovat.“

T: „A dělá ti někdy problém výslovnost anglických výrazů?“

R3: „Ano, dělá. Jelikož jsem se angličtinu nikdy neučila, neumím nějaká slova vyslovit, a proto je třeba ani nepoužívám, abych se necítila trapně. Třeba ten anglický výraz pro kamennou tvář, jak byl v dotazníku.“

T: „Myslíš poker face?“

R3: „Přesně ten.“

T: „U tohoto slova máš problém s výslovností?“

R3: „Ano.“

T: „A jak bys ho tedy vyslovila?“

R3: „/pokr fac/“

T: „Rozumíš třeba tomuto úryvku?“ „... O své *English* jsem ti už napsala a o *boys from Wisconsin* myslím taky. *Hamburgry*, hranolky a taky *sandwiche* mě už dohnaly k nemilé činnosti jako vaření. Hrůza a děs! *Colu* nepiju, piju *Sprite*! ... řekni, ať to s tím učením nepřehání, že se do té Austrálie stejně dostane a když jo tak ať kouká poslat pohled! *Just kidding!*“⁷³

R3: „Je to pro mě dost nesrozumitelné. Čtu a najednou se u anglického výrazu zarazím, přemýšlím nad významem a nevím prostě, raději už ani dál nečtu.“

T: „Přehnané užívání anglicismů ti tedy vadí nebo to nevnímáš?“

R3: „Když je někdo užívá přehnaně, třeba půlka jeho věty jsou jen anglicismy, tak mi to vadí a připadá mi to potom jako frajeřina a hyzdění češtiny.“

---

⁷³ NEKULA, M. Anglicismy v češtině. In VIERICK, W. – VIERICK, K. – RAMISCH, H., *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. přel. M. Nekula – A. Malá, 1. vyd. Praha: NLN, 2005, str. 267.

T: „Vím, že máš mladá vnoučata, pozoruješ nějaké anglické výrazy u nich, když se spolu bavíte?“

R3: „Nepoužívají je nějak často nebo hodně, ale spíše pozoruju anglická slova, když se třeba baví o počítači nebo tenise, tak tam občas nějaké zazní, ale rozhodně jich nepoužívají víc, než je nutné. Mluvím teda, když si povídají se mnou, nevím, jak mluví v jiné společnosti.“

T: „A rozumíš jim, o čem se baví?“

R3: „Když jsou to odborné termíny nebo nějaká moderní slova, tak ne, ale poptám se jich, co to znamená.“